

49
23.06.2022

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

Березовська Марина Володимирівна
(студентка групи ПБ-3)

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ОЦІНКА ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

Допущено до захисту
протокол № 4
від 16.06.2022
зав. кафедри менеджменту
і підприємництва
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

Керівник роботи:
к.е.н., доц. Вікарчук О.І.
(наукове звання, прізвище та
ініціали)

(підпис)

Рецензент
к.е.н., доц. Бужимська К.О.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Житомир, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Поняття оцінки вартості підприємства,структура та сутність оцінки вартості підприємства.....	5
1.2. Процедура та методологічні основи оцінки вартості підприємства.....	14
1.3. Нормативно – правове забезпечення оцінки вартості підприємства.....	20
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ОЦІНКА ТОВ «КОМП'ЮТЕРНА АКАДЕМІЯ ШАГ КИЇВ»	
2.1. Організаційно - економічна характеристика діяльності підприємства.....	29
2.2. Основні показники діяльності підприємства.....	36
2.3. Оцінка вартості ефективності діяльності підприємств.....	55
2.4. Шляхи удосконалення основних показників діяльності підприємства.....	60
Висновки до розділу 2.....	62
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	66
ДОДАТКИ.....	69

ВСТУП

Процеси, що відбуваються на сучасному етапі економіки, призвели до відродження та розвитку оцінки, актуальності та затребуваності результатів, які в ринкових умовах практично безперечні. Оцінка та її основна категорія – «цінність» є комплексним показником доцільності, корисності та значущості результатів будь-якої роботи у сфері ринкових відносин. Оцінка підприємства — це упорядкований, цілеспрямований процес визначення вартості підприємства в грошовому виразі з урахуванням потенційних і реальних доходів, що наносяться їм у даний момент на конкретному ринку.

Особливістю процесу оцінки підприємства є його ринковий характер. Оцінка цього підприємства означає, що оцінка не обмежується витратами на створення або придбання об'єкта, але й не обмежується цілим набором ринкових факторів: часом, ризиком, кон'юктурою ринку, рівнем і моделлю конкуренції, економічні характеристики оцінюваного об'єкта, його ринкова репутація, а також безлюдне макро- та мікроекономічне середовище.

Методи та прийоми, які використовує оцінювач, визначаються специфікою процесу оцінки та економічними характеристиками об'єкта оцінки, а також метою та принципами оцінки. З усього вищесказаного можна зробити висновок, що в нашому сучасному світі оцінка вартості підприємства (бізнесу) є досить актуальною темою, дослідженню якої присвячена запропонована дипломна робота.

Більш детально питання оцінки вартості сучасного підприємства (бізнесу) висвітлено в джерелах сучасної науково-економічної літератури. Це роботи таких авторів, як А.Д. Шеремет, М.С. Абрютіна, П.П. Табурчак, В.С. Валдайцев, А.Г. Грязнова, М.А. Федотова, В.В. Ковальов.

Вивчення обраної теми передбачає досягнення наступної мети – вивчення основних теоретичних і практичних аспектів оцінки вартості підприємства (бізнесу).

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- розглянути поняття оцінки вартості підприємства, структуру та сутність оцінки вартості підприємства;
- описати процедуру та методологічні основи оцінки вартості підприємства;
- охарактеризувати нормативно – правове забезпечення оцінки вартості підприємства;
- навести організаційно - економічну характеристику діяльності підприємства;
- проаналізувати основні показники діяльності підприємства;
- оцінити вартість ефективності діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є вартість підприємства ТОВ «КОМП'ЮТЕРНА АКАДЕМІЯ ШАГ КИЇВ»

Предметом дослідження роботи - оцінка вартості підприємства (бізнесу) в сучасних умовах.

Вивчення обраної теми здійснювалось за такими методами пізнання: діалектичний метод, метод теоретичного аналізу та синтезу різноманітних джерел літератури, структурно-функціональний метод, системний метод, порівняльний метод, описовий метод, статистичний метод, числовий метод, балансовий метод, математичні методи, метод узагальнення інформації та матеріалів цієї роботи.

Бакалавська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття оцінки вартості підприємства, структура та сутність оцінки вартості підприємства

Вартість підприємства є комплексним критерієм оцінки його стану у порівнянні з такими обліково-аналітичними показниками як виручка, прибуток, рентабельність діяльності та ін. Показник вартості підприємства охоплює перераховані показники, а також, залежно від методу обчислення, враховує значний перелік інших факторів, серед яких рівень розвитку зовнішнього середовища підприємства, асиметрія дохідності на ринках капіталу, альтернативні можливості вкладення капіталу [3].

Визначення поняття вартості підприємства вченими наведена в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «вартість підприємства» [3]

№ з/п	Джерело	Визначення
1	Шипов В.Н.	Вартість підприємства дорівнює вартості усіх складових його активів, включаючи в себе усі вище перераховані елементи – від нерухомості і сировини до обладнання і інтелектуального капіталу – і відображає їх в сукупності як вартість єдиного цілого. Говорячи про вартість підприємства, ми маємо на увазі ту ймовірнісну грошову величину, яку потенційний покупець буде готовий заплатити за підприємство, що оцінюється, тобто одночасно за усі представлені його активи, в результаті комерційної угоди між добровільними і компетентними продавцем і покупцем (с. 20).

2	Ломакін І.О.	Вартість підприємства – інтегральний економічний показник його діяльності, в якому відображається ретроспектива, поточний стан і розвиток бізнесу (с. 4).
3	Крюков М.А.	Вартість підприємства виявилася тим інтегральним критерієм ефективності, який дозволив об'єднати в собі всю сукупність досягнень підприємства і, завдяки своїй універсальності, забезпечив поступовість стратегічних установок, незалежно від тривалості тимчасового горизонту планування (с. 4). Запропоноване авторське визначення поняття «вартість підприємства» як складної системи його взаємовідносин із зовнішнім середовищем з приводу залучення капіталу в рамках зони граничної ефективності його використання, яке дозволяє виділити поряд з ринковою ціною об'єктивний критерій оцінки ефективності процесу управління вартістю (с. 9).
4	Новіков О.В.	Важливим комплексним показником (критерієм) фінансової оцінки, що адекватно відображає економічну ефективність функціонування підприємства, характеристикою надійності і стійкості присутності на цільовому ринку господарюючого суб'єкту визнається в зарубіжній практиці вартість підприємства (бізнесу) (с. 6).
5	Тополя І.В.	Вартість компанії є рівноважною ціною, по якій може здійснитися операція по купівлі-продажу компанії. Компанія є засобом забезпечення добробуту, а вартість компанії – джерелом добробуту власників (акціонерів). Вартість компанії, як досить складне явище, виявляється в різноманітних формах, що відображаються у відповідних моделях (с. 174).
6	Якупова Н.М.	Вартість підприємства – це об'єктивна в просторі і в часі величина, яка визначає кількість всезагального еквіваленту, за яке підприємство може переходити від одного володаря (власника) до іншого (с. 323).
7	Ахмедзянов Р.Р.	Вартість підприємства як носія бізнесу оцінюється в прямій залежності від потужності прогнозованих грошових потоків. Тобто вартість бізнесу є похідною від грошових потоків: збільшуються потоки – збільшується вартість (с. 113).
8	Яремко І.Й.	Перша концепція (статична) має бухгалтерський характер і розглядає підприємство як майновий комплекс, утворений з порівняно незалежних елементів. Вартість підприємства за цією концепцією – це сума вартостей елементів, які його утворюють. Друга концепція (динамічна) походить з фінансової теорії. Вона розглядає підприємство як

		комплекс інвестицій, вартість якого приблизно дорівнює вартості очікуваних від нього грошових потоків (с. 312).
9	Гаджибутаєв аС.Р.	Показник вартості підприємства – кінцевий показник результатів діяльності підприємства. Вартість, є показником, що враховує інтереси всіх груп впливу на підприємство (власники, працівники, кредитори, інвестори, держава і т.д.), вона враховує максимальне число показників, дає реальну оцінку віддачі від капіталу, є показником системним і комплексним і має на цих підставах безперечну перевагу перед іншими показниками діяльності підприємства (с. 151).
10	Жеребцова Н.О.	Вартість підприємства, на думку автора, – це оцінка результатів діяльності підприємства: його економічна цінність і соціальна корисність (с. 14). Вартість підприємства – комплексний показник, що враховує економічну, технічну, організаційну і інші складові діяльності підприємства (с. 193).
11	Івашківська І.В.	Третій фінансовий вимір компанії – її вартість. В фінансовому розумінні вона виражає суму ефектів використання капіталу для інвестора-власника, отриману шляхом їх приведення до моменту аналізу, і тому представляє собою сукупність дисконтованих вигід для власника

Джерело [3]

Наявні підходи дозволяють констатувати, що вартість підприємства, як результативний показник його діяльності, ґрунтується на оціночній методології (дохідний підхід – в поглядах економістів; затратний підхід – в поглядах обліковців), яка не пояснює природи вартості як самостійної економічної категорії [3].

З розвитком економічної системи, ускладненням міжнародних економічних зв'язків та відносин, з'являються нові сфери діяльності підприємств, а існуючі розглядаються під якісно новим кутом зору, наслідком чого є, зокрема, поява інституційної теорії. Відповідно,

відбувається процес наповнення економічної науки новими концепціями, теоріями, підходами до трактування сутності вартості, обґрунтування нових видів вартості та встановлення їх взаємозв'язку з іншими категоріями та поняттями.

Відсутність єдності підходів до розуміння економіко-теоретичної сутності категорії «вартість підприємства» породжує різночитання змісту цього поняття.

Удосконалення облікового інструментарію та побудова системи обліку, яка надаватиме достатню інформацію для управління вартістю підприємства, передбачає наявність чітко визначеної термінології. Це пов'язано з тим, що ефективність впровадження концепції управління вартістю на підприємствах у значній мірі залежить від правильного розуміння змістовного наповнення поняття «вартість підприємства». Це, в свою чергу, актуалізує проблему загальної класифікації підходів до визначення поняття «вартість підприємства» [3].

Дослідження сутності кожного з вищенаведених підходів дозволяє побудувати їх авторську класифікацію, що є основою формування власного бачення поняття вартості підприємства та розробки пропозицій з удосконалення системи бухгалтерського обліку в межах концепції управління вартістю підприємства.

1) Вартість підприємства як вартість майнового комплексу або сума вартостей усіх активів (елементів) підприємства. Цей підхід має майнову основу, але виключно майновим підходом його вважати не слід. В межах цього підходу позиції авторів поєднуються у дві умовні групи [6]:

1) ті, що розглядають вартість підприємства як майнову вартість (вартість майнового комплексу);

2) ті, що окрім майнової складової у структурі вартості підприємства виокремлюють вартість нематеріальних (невідчутних) активів, дослідження ролі яких у функціонуванні економічних систем та як одного з нових об'єктів бухгалтерського спостереження в останнє десятиріччя набуло значної актуальності.

Відповідно, цей підхід можна називати «майновим» або «балансовим», оскільки інформаційну основу для визначення вартості становить баланс підприємства. В той же час, проведені за цим напрямом дослідження підтверджують неможливість визнання даних балансу підприємства вичерпними та повними щодо інформації про вартість усіх активів, зокрема, невідчутних [6].

З огляду на вищезазначене, розглянутий підхід до визначення вартості підприємства пропонуємо називати «адитивним» або «сумарним», оскільки вартість підприємства в межах цього підходу є сумою вартостей активів, що утворюють підприємство. При цьому слід враховувати, що в умовах сучасної динамічної економіки, яка характеризується наростанням тенденцій глобалізації та постіндустріалізації, вартість підприємства буде відрізнятися від суми вартостей його матеріальних і нематеріальних активів [6].

2) Вартість підприємства як рівноважна ціна. Як вже зазначалося вище, не слід ототожнювати такі поняття як «вартість підприємства» і «ціна підприємства». Поняття «ціни підприємства» використовується у випадках купівлі-продажу підприємств, при цьому поняття «вартості підприємства» має більш широке змістовне наповнення. Також не слід заперечувати вплив вартості підприємства на його ціну. В залежності від особливих інтересів покупця і продавця, ціна підприємства може відхилятися від вартості підприємства. Співпадати вони можуть за наявності ефективного ринку (за

підходом Ю. Фама), що в умовах діючої вітчизняної економічної системи є неможливим.

3) Вартість підприємства як показник (критерій, параметр, величина) ефективності діяльності підприємства. Підґрунтям оцінки вартості підприємства є величина, що відображає ефективність його функціонування в цілому та окремих його підсистем (за показниками прибутковості різних видів діяльності підприємства), в розрізі очікуваних перспектив (прогнозних параметрів), а також в розрізах показників багатства акціонерів та досягнення стратегічних цілей). При цьому, обмеження тільки ефективністю діяльності підприємства є недопустимим в межах функціонування підприємства як відкритої системи, що обмінюється з іншими системами різними ресурсами (матеріальними, нематеріальними, інформаційними, людськими). Пропонуємо називати цей підхід до визначення вартості підприємства «комплексним підходом за ефективністю» [6].

4) Вартість підприємства як складна система взаємовідносин підприємства із зовнішнім середовищем. Вартість підприємства в умовах сьогодення – це величина, що напряму залежить від зовнішнього середовища та від впливу непередбачених змін, що відбуваються в ньому (наприклад, зміна системи оподаткування, законодавчі реформи, поява нових інституцій, тощо). Виявлення основних причин залучення інвестицій або додаткового капіталу для зростання або максимізації вартості підприємства, на нашу думку, не може розкривати зміст вартості підприємства. Це тільки одна із характеристик, що іманентно притаманна досліджуваному поняттю, однак вона не дозволяє повністю розкрити його сутність, оскільки не враховує цілий ряд інших параметрів [6].

5) Вартість підприємства як вартість (оцінка) очікуваних грошових потоків. Наслідуючи традиції у розмежуванні підходів в оціночній

діяльності, цей підхід є дохідним, оскільки визначає вартість підприємства через його здатність приносити економічні вигоди (доходи) в майбутньому. Він становить альтернативу адитивному підходу та враховує здатність підприємства приносити дохід його власнику чи інвестору, що безпосередньо залежить як від внутрішніх чинників (майнового стану), так і від зовнішніх (рівень інфляції, ризикованість вкладень, використання сучасних методів оцінки). Разом з тим застосування такого підходу не дозволяє повною мірою обґрунтувати сутність поняття «вартість підприємства», оскільки ймовірнісний характер очікуваних доходів не може виступати беззаперечним фактом в умовах нестабільності та динамічності умов, що особливо проявляються в останні роки через поглиблення кризових явищ у національній та світовій економіці. З урахуванням орієнтації цього підходу на майбутні грошові потоки пропонуємо називати його «стратегічним» або «перспективним» [5].

6) Вартість підприємства як грошовий вимір (еквівалент) економічної цінності підприємства. Цей підхід подібний до комплексного підходу за ефективністю, що передбачає визначення вартості підприємства шляхом встановлення ефективності його функціонування, оскільки цінність має здатність проявлятися через показники ефектів (економічних, соціальних). Також цей підхід може бути порівняний з ціновим, оскільки ціна – це грошове вираження цінності підприємства. При цьому цінність можна інтерпретувати з різних точок зору, внаслідок чого для власника і потенційного покупця цінність підприємства буде різною [5].

Враховуючи наведені вище пропозиції щодо систематизації підходів до трактування поняття «вартість підприємства» та виходячи з їх змістовного наповнення, пропонуємо їх наступний загальний перелік (рис. 1.1).

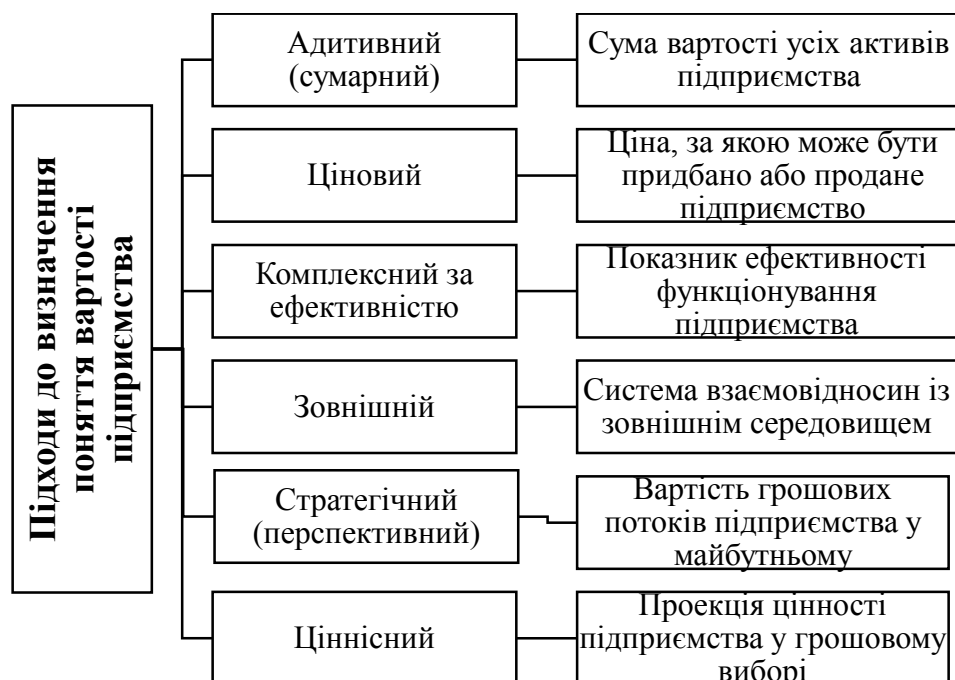

Рис. 1.1. Сутність та види підходів до трактування поняття «вартість підприємства»

Джерело: [8]

Виходячи з вищенаведеного, ринкова оцінка без врахування інформації, що надається системою бухгалтерського обліку, не може використовуватись в якості характеристики вартості підприємства. В той же час, система бухгалтерського обліку в існуючому вигляді не може виступати повноцінним інструментом визначення вартості підприємства, яка б задовольняла потреби користувачів такої інформації. Відповідно, в сучасних умовах розвитку національної економіки для забезпечення управління вартістю підприємства система бухгалтерського обліку має бути трансформована як на теоретичному, так і на методологічному рівнях в тих складових, що стосуються основних факторів формування вартості підприємства.

Вартість підприємства є економічним поняттям, що відображає сукупність взаємовідносин між підприємством як товаром доступним для купівлі-продажу, та суб'єктами цього процесу.

В сучасних працях згадується значна кількість видів вартостей підприємства, які досить складно порівняти одна з одною та майже неможливо виділити їх чітку та логічну структуру з метою побудови системи бухгалтерського обліку показників вартості підприємства. Для побудови загальної класифікації існуючих видів вартості підприємства слід застосовувати наступні ознаки (табл. 1.2) [6].

Таблиця 1.2

Запропонована класифікація видів вартості підприємства

Критерій класифікації	Види вартості підприємства
За економіко-теоретичним змістом вартості	Мінова (в обміні)
	Споживча (в користуванні)
За суб'єктами, що здійснюють оцінку вартості підприємства	Для власника
	Управлінська
	Заставна
	Інвестиційна
	Страхова
	Ринкова (фондова)
	Інші
Залежно від перспектив діяльності підприємства	Діючого підприємства
	Ліквідаційна
За методом оцінки	Витратна
	Дохідна
	Ринкова (вартість заміщення)
По відношенню до системи бухгалтерського обліку	Балансова
	Небалансова
За порядком розрахунку	Розрахована прямим способом (чиста балансова)
	Розрахована зворотнім способом (ринкової капіталізації)
Відповідно до концепції справедливої оцінки	Справедлива
	Несправедлива

Джерело [6]

Серед існуючих видів вартості підприємства, що використовуються різними групами користувачів для прийняття рішень, найбільше значення має ринкова (фондова) вартість, яка визначається як майбутні очікування грошових потоків, що будуть генеруватись протягом подальшої діяльності підприємства.

Цей вид вартості є найбільш поширеним в умовах функціонування ринкової економіки, яка в процесі формування та розвитку підприємств виступає основою для оцінки інвестиційної привабливості, фінансової стійкості і конкурентоспроможності суб'єкта господарювання на ринку товарів та послуг [7].

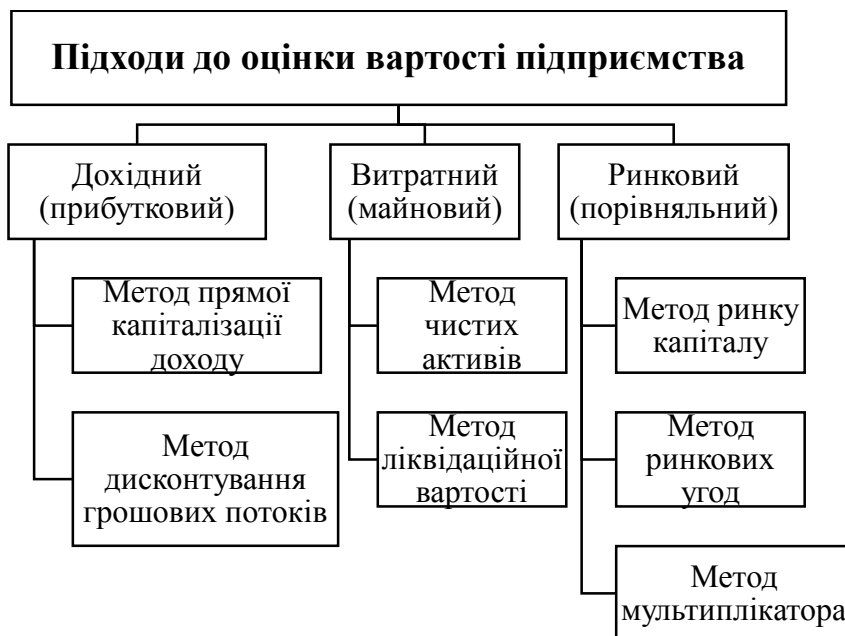
1.2. Процедура та методологічні основи оцінки вартості підприємства

Процедура визначення й надання оцінки вартості підприємства пов'язана з чималою кількістю неточностей та перешкод, що виникають у процесі її проведення. Для його поліпшення існує багато різних підходів, а також методів, які були неодноразово представлені в економічній та фінансовій літературі. Процес оцінки вартості бізнесу поділяється не лише на методи та підходи, також його структура має етапи відповідно до обраного методу або підходу [9].

Головна мета такої ієрархії – точне визначення вартості бізнесу. Кожен підхід має власні методи для реалізації процесу оцінки вартості підприємства, а кожен із методів містить унікальну структуру та методологію розрахунків. Не існує комплексної та уніфікованої системи методів оцінки бізнесу, котра була б однаково результативна та ефективна для всіх видів бізнесу й яка була б здатна до надання реалістичної та правдивої

характеристики стану підприємства на ринку. Це сприяє розвитку методичного інструментарію оцінки вартості бізнесу, керуючись невизначенністю значень економічних параметрів, що були раніше спрогнозовані, економічної діяльності підприємства, а також наявними недоліками, котрі можна знайти в кожному методі оцінки вартості підприємства, що зараз відомі.

Історичний початок оцінки вартості підприємства було закладено в 20-х роках у тих країнах, які мали високі економічні показники й були вагомими учасниками на тодішньому ринку. Моделі того часу були доволі прості та здебільшого зорієнтовані саме на фінансові показники тих чи інших підприємств. Із плином часу виникали нові концепції, серед яких варто відзначити збалансовану систему показників (BSC), а також економічну додану вартість (EVA) [9, с. 124]. Найбільш вагомі та дієві методи оцінки вартості бізнесу представлено на рис. 1.2.

Джерело: складено авторами на основі [3–6]

Рис. 1.2. Основні підходи та методи під час проведення оцінки вартості підприємства

Для обґрунтування вибору того чи іншого підходу до проведення оцінки вартості бізнесу проводиться порівняльний аналіз кожного з них, далі визначаються сутність, методологія та принципи, досліджуються недоліки та переваги кожного з них (табл. 1.3). Кожен із наведених підходів не виключає інший підхід. Більше того, він доповнює інші й дає змогу отримати більш детальну картину за наявності результатів під час використання різноманітних методів та підходів [6].

Таблиця 1.3

Характеристика підходів до визначення оцінки вартості підприємства

Назва підходу	Характеристика підходу	Принципи підходу	Переваги	Недоліки
Витратний (майновий) підхід	Згідно з даним підходом, вартість бізнесу визначається за сумою витрат на його відтворення або заміщення з урахуванням фізичного й морального старіння	Принцип корисності та заміщення	Достовірна база для розрахунків та об'єктивність розрахунків, оскільки вона ґрунтується на даних фінансової звітності. Легкість використання. Визначення вартості із урахуванням ступеня зносу активів. Можна застосовувати за високих темпів інфляції. Найбільш прийнятний для підприємств із незначними нематеріальними активами	Не враховує фінансові результати діяльності підприємства. Висока трудомісткість розрахунків. Не враховує перспективи розвитку підприємства. Не відображає потенційного прибутку. Не відображає максимальної корисності підприємства в умовах застосування сучасного НТП

Продовження табл. 1.3

Ринковий (порівняльний) підхід	Передбачає порівняння продажів аналогічного бізнесу, виходячи з чого головна умова його застосування – наявність сформованого ринку, що може забезпечити зацікавлені сторони потрібною інформацією	Принцип заміщення попиту і пропозиції	Добрі результати під час оцінки великих акціонерних товариств. Дає реальну ринкову оцінку. Дає змогу превентивно підготувати інформаційну базу реалізації методу	Трудомісткий. Можливий невизначений результат для оцінювання закритих акціонерних товариств. Складність вибору мультиплікатора
Дохідний (прибутковий) підхід	Визначення вартості об'єкта оцінки як поточної вартості очікуваних доходів від найбільш ефективного використання об'єкта оцінки, включаючи дохід від його можливого перепродажу	Принцип найбільш ефективного використання та очікування	Враховує майбутній дохід. Дає змогу визначити вартість нематеріальних активів. Дає змогу реальніше оцінити майбутній потенціал підприємства. Простота в розрахунках	Неможливість застосування під час визначення оцінювання підприємств, що не отримують дохід. Можливі помилки в прогнозах. Можливі помилки під час вибору коефіцієнта дисконтування

Джерело: складено автором на основі [6; 9; 12; 15]

Серед фахівців-науковців та спеціалістів-практиків усе більш поширеним стає групування методів оцінки вартості бізнесу за результуючими показниками оцінки. О.Н. Щербакової запропоновано групування методів оцінки вартості бізнесу:

- 1) методи оцінки, що базуються на грошових потоках;

- 2) методи, що базуються на чистій приведеній вартості;
- 3) методи, що базуються на доданій вартості [12, с. 112].

Вищезгадане групування методів щодо оцінки вартості бізнесу в такий спосіб доволі давно й успішно знайшло своє використання за кордоном, де такий розподіл відзначається позитивними відгуками та результатами на практиці. Методи й підходи, що були згадані вище, відзначаються не лише своєю результативністю, а й різноманітністю та універсальністю. Відповідно, кожен метод та підхід має свої недоліки та переваги. Можливе практичне використання даних методів та підходів до оцінки вартості бізнесу виникає за наявності чіткої та структурованої інформаційної бази.

Отже, згадані вище методи до оцінки вартості бізнесу можна поділити так:

- методи та підходи, котрі базуються на обліковій інформації;
- методи та підходи, для котрих необхідна комплексна оцінка облікової та позаоблікової інформації [7, с. 164].

Під час вибору конкретного методу оцінки вартості бізнесу М.В. Корягін представив ініціативу, згідно з якою будуть ураховуватися характеристики. За такого підходу стає можливим урахування основних недоліків та переваг раніше згаданих методів оцінки вартості бізнесу, а також раціональності його використання з урахуванням усіх можливих і наявних недоліків та переваг.

Отже, даний методичний інструментарій визначає умови для ефективної та результативної діяльності системи управління вартістю підприємства у цілому під час вибору конкретного підходу до оцінки вартості бізнесу та продуктивних методів оцінювання [11, с. 6].

Підсумовуючи все викладене вище, можна зробити такі висновки:

– обрання методу та підходу для оцінки вартості бізнесу має безпосередню залежність як від мети її проведення, так й від обмежень під час використання, котрі зумовлюються особливостями того чи іншого бізнесу;

– сьогодні далеко не всі підходи та методи, що використовуються під час оцінювання вартості підприємства, є адаптованими до використання на вітчизняних підприємствах. Однак можна скористатися досвідом іноземних колег та партнерів, різноманітними й загальновизнаними методиками оцінювання вартості бізнесу, котрі продемонстрували свою ефективність у західних країнах;

– застосування ринкового підходу до оцінки вартості бізнесу можливе виключно за наявності підприємств-аналогів, яких на практиці фактично не існує, хоча є винятки [8, с. 242];

– використовуючи витратний підхід, постає контрверсія, коли акції бізнесу котируються на біржі і мають певну вартість, а водночас вартість компанії, оцінена методом чистих активів, є негативною – сьогодні використання опціонного підходу в світі стає дедалі популярнішим, незважаючи на його новітність, однак цей підхід у вітчизняній практиці ще знайшов свого місця;

– використовуючи різноманітні методи та підходи під час проведення оцінки вартості бізнесу, постає потреба в урахуванні багатьох аспектів, факторів й чинників, що впливають на діяльність бізнесу, оцінка вартості якого проводиться;

– необ'єктивна й далека від реальності вартість підприємств на ринку зумовлена тим, що власники або керівники бізнесу недостатньо розуміють вагомість та необхідність процедури проведення оцінки вартості

підприємства, надаючи недостовірну інформацію про стан того чи іншого підприємства [11, с. 7].

1.3. Нормативно – правове забезпечення оцінки вартості підприємства

Згідно зі статтею 9 ЗУ «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 № 2658-III розроблення нормативно-правових актів з оцінки майна здійснюється на засадах міжнародних стандартів оцінки [1].

Саме тому національний стандарт оцінки (НС) що регулює процес оцінки вартості підприємств має ряд спільних моментів з міжнародними стандартами оцінки (МСО).

Методологічні основи здійснення оцінки підприємств регламентуються Національним стандартом № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів», який затверджений Постановою кабінету міністрів України від 29.11.2006 № 1655 [1]. У свою чергу, у міжнародній практиці дане питання регламентується Міжнародними стандартами оцінки 2011, зокрема МСО 200 «Бізнес та інтереси в бізнесі» [1].

На відміну від національного стандарту, у якому чітко прописано необхідні заходи при проведенні оцінки цілісного майнового комплексу, у міжнародних стандартах така інформація подається у вигляді рекомендацій, на які саме аспекти необхідно звернути увагу. Це зумовлено загальною тенденцією вітчизняного законодавства до чіткої формалізації різного роду процесів з метою подальшого контролю дотримання встановлених норм та вимог. У свою чергу, міжнародні стандарти ставлять наметі забезпечити якомога ширшу можливість для їх застосування, чого не дозволяла їх

попередня версія, яка також мала тенденцію до занадто докладних директивних вимог, що створювало перепони для їх застосування на практиці у глобальному масштабі. Завдяки дорадчому характеру зазначених у МСО 200 елементів оцінки бізнесу вони включають у себе елементи оцінки зазначені у НС 3 та залишають місце для творчого підходу до оцінки. Поряд з цим, у міжнародному стандарті особливу увагу приділено аспекту перевірки достовірності інформації, яка буде використана в процесі оцінювання.

Аналіз законодавства щодо оцінки вартості підприємств надав змогу визначити, що у НСО та МСО використовується майже однаковий перелік методичних підходів, проте вони ранжовані за значимістю у різному порядку.

У НС 3 першим серед основних методичних підходів описано майновий підхід, який застосовується для визначення ринкової вартості цілісного майнового комплексу у разі, коли саме зазначений підхід відбиває типову логіку потенційних покупців, яка ґрунтується на усталеній практиці, зокрема під час оцінки цілісного майнового комплексу, ринкова вартість якого визначається поточною вартістю ймовірного результату ліквідації зазначеного майнового комплексу [4].

Згідно до національного законодавства майновий підхід включає декілька методів: метод накопичення активів, метод поточної вартості ймовірного результату ліквідації цілісного майнового комплексу, інші методи майнового підходу. На відміну від українського законодавства у МСО 200 майновий підхід не пропонують для оцінки бізнесу, а лише зазначають, що для оцінки інвестиційного або холдингового бізнесу може бути використаний підхід за чистими активами (підхід за активами), що є різновидом методу накопичення активів, який регламентується вітчизняним законодавством [5].

Згідно до НС 3 поточна вартість ймовірного результату ліквідації цілісного майнового комплексу визначається як поточна вартість доходів, що очікуються від продажу активів цілісного майнового комплексу, які зменшені на суму витрат, пов'язаних з ліквідацією такого комплексу, що збільшена на суму поточної вартості грошових потоків, які очікуються від провадження господарської діяльності підприємства, цілісний майновий комплекс якого оцінюється, в період ліквідації, якщо провадження такої діяльності прогнозується, та зменшена на суму поточної вартості зобов'язань цього підприємства [4]. Застосування даного методу вимагає здійснення коригувань вартості доходів та зобов'язань підприємства, що зумовлено відхиленням строків експозиції майна від звичайних строків, а також ймовірністю виникнення необхідності дострокового покриття зобов'язань.

У НС 3 чітко регламентовано оціночні процедури, які передбачені для застосування методу дисконтування грошового потоку (рис. 1.3).

Рис. 1. 3. Алгоритм здійснення оцінки цілісного майнового комплексу за допомогою методу дисконтування грошового потоку

Джерело: [9]

Згідно із законом, проведення оцінки майна є обов'язковим у випадках:

- створення підприємств (господарських товариств) на базі державного майна, або майна, що є у комунальній власності;
- реорганізації, банкрутства, ліквідації державних, комунальних підприємств та підприємств (господарських товариств) з державною часткою чайна;
- виділення або визначення частки майна у суспільному майні, в якому є державна частка (частка комунального майна);
- визначення вартості внесків учасників та засновників господарського товариства, якщо до зазначеного товариства вноситься майно господарських товариств із державною (комунальною) часткою, а також у разі виходу (виключення) учасника або засновника зі складу такого товариства;
- приватизації та іншого відчуження; оренди, обміну, страхування державного майна та майна комунальної власності, а також повернення цього майна на підставі рішення суду;
- переоцінки основних фондів для цілей бухгалтерського обліку;
- оподаткування майна;
- передачі майна під заставу;
- визначення збитків або розміру відшкодування [18, с. 77].

У випадках, встановлених законом. Однак власник має право оцінювати майно і на свій розсуд (проводити добровільну оцінку). Він повинен знати вартість власності, щоб обґрунтувати та відстоювати свою позицію у взаєминах з іншими економічними суб'єктами.

Методичне регулювання оцінки (ст. 9 Закону про оцінку) здійснюється у відповідних нормативно-правових актах з оцінки, якими є [10]:

- а) положення (національні стандарти) з оцінки майна, що затверджуються Кабінетом Міністрів України;

б) методики та інші нормативно-правові акти, які розробляються з урахуванням положень (національних стандартів) і затверджуються Кабінетом Міністрів України або Фондом державного майна України.

Положення (національні стандарти) з оцінки майна, по-перше, містять: визначення понять, принципів оцінки, методичних підходів та особливостей оцінки відповідного майна залежно від мети оцінки, вимоги до змісту звіту про оцінку майна та порядок його рецензування; а по друге, визначають випадки застосування та випадки обмеження застосування оцінювачами методичних підходів до розрахунку різних видів вартості майна [10].

В Україні розроблення положень (національних стандартів) з оцінки здійснюється на засадах міжнародних стандартів оцінки з урахуванням національного законодавства. На сьогоднішній день в Україні розроблені такі стандарти [11]:

- Національний стандарт №1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав», затверджений постановою Кабінету Міністрів від 10 вересня 2003 року № 1440. Стандарт є обов'язковим для застосування під час проведення оцінки майна та майнових прав суб'єктами оціночної діяльності, а також особами, які відповідно до законодавства здійснюють рецензування звітів про оцінку майна.

Він містить такі розділи:

- Загальні положення,
- База оцінки та порядок її визначення,
- Методичні підходи до оцінки майна та їх основні засади,
- Загальні вимоги до проведення незалежної оцінки майна,
- Загальні вимоги до складання звіту про оцінку та підготовку висновку про вартість майна.

- Національний стандарт №2 «Оцінка нерухомого майна», затверджений постановою Кабінету Міністрів від 28 жовтня 2004 року № 1442. Стандарт містить такі частини: —Загальна частина, —Особливості застосування методичних підходів та —Особливості оцінки окремих видів нерухомого майна.

- Національний стандарт №3 «Оцінка цілісних майнових комплексів», затверджений постановою Кабінету Міністрів від 29 листопада 2006 року № 1655.

- Національний стандарт N4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності», затверджений постановою Кабінету Міністрів від 3 жовтня 2007 року № 1185. Стандарт є обов'язковим для застосування суб'єктами оціночної діяльності під час проведення оцінки майнових прав інтелектуальної власності, а також особами, які здійснюють відповідно до законодавства рецензування звітів про оцінку. Може також застосовуватись для визначення розміру збитків, завданих у зв'язку з неправомірним використанням об'єктів права інтелектуальної власності [12].

Що стосується методик та інших нормативно-правових актів: постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 року затверджено нову - Методику оцінки майна № 1891. Цей документ готувався як нова редакція - Методики оцінки вартості майна під час приватизації, яка нині втратила чинність. Нову назву методика отримала з огляду на те, що вона має застосовуватися не тільки для проведення оцінки майна в ході його приватизації, а й в інших випадках, віднесених Законом про оцінку до обов'язкових [12].

Нормативною базою оціночної діяльності є також:

- Закон України - Про оцінку земель (від 11 грудня 2003 року), який визначає правові засади професійної оціночної діяльності у сфері оцінки

земель в Україні та спрямований на регулювання відносин, пов'язаних з процесом оцінки (визначення вартості) земель.

- Методика оцінки об'єктів оренди^{II} (від 10 серпня 1995 року) – визначає особливості оцінки майна, що передається в оренду з метою визначення його вартості та використання отриманих результатів для розрахунку орендної плати.

- Методика товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів^{II} – встановлює порядок визначення вартості дорожніх транспортних засобів, регламентує принципи, методи оцінки, а також вимоги до оформлення результатів оцінки та оціночні процедури;

- інші нормативно-правові акти.

Висновок до розділу 1

Комплексним критерієм сталого розвитку підприємства є його вартість, оскільки вона відображає сукупну характеристику фінансових показників діяльності підприємства та забезпечує інтереси різних учасників ринкових відносин. Тому вартісна оцінка підприємства повинна стати важливим інструментом управління власністю. Зосередження на пошуку можливостей ефективного функціонування підприємства зумовлює необхідність формування якісної системи інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень у сфері вибору методів оцінки вартості підприємства та альтернатив фінансових прогнозів його розвитку. Методологічні основи здійснення оцінки підприємств регламентуються Національним стандартом № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів», який затверджений Постановою кабінету міністрів України від 29.11.2006 № 1655. У свою чергу, у міжнародній практиці дане питання регламентується Міжнародними стандартами оцінки 2011, зокрема МСО 200 «Бізнес та інтереси в бізнесі».

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ОЦІНКА ТОВ «КОМП'ЮТЕРНА АКАДЕМІЯ ШАГ КИЇВ»

2.1. Організаційно - економічна характеристика діяльності підприємства

Основною метою аналізу будь-якого аспекту фінансово-господарської діяльності підприємства є виявлення негативних для його фінансового стану тенденцій, пошук резервів підвищення ефективності діяльності, обґрунтування прийняття управлінських рішень, моніторинг діяльності та доцільність нововведень. Результати фінансового аналізу є підґрунтям, на основі якого формується фінансова політика підприємства, розробляється сукупність заходів, відбираються відповідні фінансові механізми, необхідні для реалізації поставленої перед фінансовим менеджментом мети [16, с. 165]. Визначення фінансового стану підприємства є необхідною умовою управління фінансами і будується на використанні фінансової звітності із застосуванням методів вертикального і горизонтального аналізу. Але аналіз фінансової звітності не дозволяє категорично зазначити рівень фінансового стану, і тільки орієнтує користувача інформації в оцінці фінансового стану підприємства та визначенні його слабких місць [20, с. 114] (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності підприємства за 2018-2020 рр.

№	Показники	2018	2019	2020	Зміни			
					Σ	Σ	%	%
1	Чиста виручка від реалізації, тис.грн.	4483,2	4035,7	5950,7	-447,5	1915,0	90,0	147,5
2	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	-1819,7	2982,1	3429,3	4801,8	447,2	-163,9	115,0
4	Чистий збиток, тис.грн.	-11921,9	-1413,6	-1300,2	-10508,3	113,4	11,9	92,0
5	Вартість майна, тис.грн.	182578,4	187813,6	203115,0	5235,2	15301,4	102,9	108,1
6	Вартість основних фондів, тис.грн.	165372,2	161608,3	168302,0	-3763,9	6693,7	97,7	104,1
7	Вартість необоротних активів, тис.грн.	165379,0	161629,0	165432,0	-3750,0	3803,0	97,7	102,4
8	Вартість оборотних коштів, тис.грн.	17199,4	26184,6	2695,5	8985,2	-23489,1	152,2	10,3
	Оборотність оборотних коштів, дні	53,9	71,0	93,5	17,1	22,5	131,7	131,6
9	Чисельність робітників, чол..	125,0	114,0	120,0	-11,0	6,0	99,0	105,3
10	Продуктивність праці, грн.	103,4	120,7	124,0	17,3	3,3	116,7	102,8
11	Сума фінансових ресурсів, в т.ч.							
	-власних;	2101,8	3484,3	1621,2	4807,4	-1863,1	102,8	46,5
	-позикових	89,3	686,5	1526,5	427,8	840,0	104,5	222,4
12	Фондовіддача	0,7	0,8	0,9	0,1	0,1	118,6	108,4
13	Фондоозброєність	27,0	19,5	17,3	-7,5	-2,1	72,2	89,0

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності підприємства

Дослідження основних показників діяльності, проведене у роботі на основі фінансової звітності ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Київ», дозволило розробити рекомендаційні заходи щодо покращення фінансового стану підприємства, зокрема підвищення його платоспроможності та прибутковості [26, с. 65]: розробити і здійснювати програму скорочення витрат; поліпшити розпорядження активами підприємства, здійснити інвентаризацію стану майна з метою виявлення активів, які необхідно списати; підвищити ліквідність активів за допомогою рефінансування дебіторської заборгованості шляхом переведення її у грошову форму; сформувати ефективний механізм управління дебіторськими і кредиторськими зобов'язаннями та систему контролю за рухом і вчасною інкасацією дебіторської заборгованості; впровадити сучасні технології у систему фінансово-господарської діяльності підприємства; застосовувати прогресивні форми розрахунків та розробити систему мотивацій своєчасної сплати зобов'язань; здійснювати постійний оперативний фінансово-господарський контролінг.

Таким чином, було проведено загальний аналіз економічної діяльності ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Київ» за 2018-2020рр. ,за допомогою якого було визначено, що на підприємстві є значні накладні витрати та висока чутливість до зміни виручки, підприємство розширює свою діяльність та налагоджує ефективну роботу. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є впровадження у подібні дослідження нових методик аналізу господарсько-фінансової діяльності підприємства [40, с. 58].

Проведення порівняльного аналітичного балансу необхідно здійснювати для отримання повної оцінки фінансового стану підприємства. Порівняльний аналітичний баланс включає показники як горизонтального, так і вертикального аналізу. Горизонтальний аналіз балансу визначає

побудову однієї або декількох аналітичних таблиць, у яких абсолютні балансові показники доповнюються показниками динаміки [47]. Так, результати горизонтального аналізу балансу ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Київ» за 2018-2020рр. наведено в табл. 2.2 (аналіз активу балансу) та в табл. 2.3 (аналіз пасиву балансу).

Таблиця 2.2

Горизонтальний аналіз активу балансу ТОВ «Комп'ютерна академія
ШАГ Київ» за 2018-2020 роки

Статті балансу	Рядок	Зміни (+/-)			2020/2018р.	
		2018	2019	2020		
Актив		тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	у %	тис. грн.
Необоротні активи, у т.ч.	1095	542	558,8	520,8	-3,91	-21,2
Основні засоби	1010	542	558,8	520,8	-3,91	-21,2
Оборотні активи, у т.ч.	1195	3628,8	2588,9	2754,1	-24,1	-874,7
Запаси	1100	0,5	0,8	1,5	200	1
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-	38,8	252,5	-	252,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	6	34,2	8,8	46,7	2,8
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3301,1	1681,6	2402	-27,2	-899,1
Гроші та їх еквіваленти	1165	52,4	833,5	89,3	70,4	36,9
Витрати майбутніх періодів	1170	268,8	-	-	-	-
Баланс	1300	4170,8	3147,7	3274,9	-21,5	-895,9

Джерело: фінансова звітність підприємства

Аналіз даних табл. 2.2 дав можливість зробити такі висновки.

Загальна вартість майна підприємства за підсумками статті балансу в 2020 р. зменшилася за звітний рік на 21,5% порівняно з даними 2018 р., необоротні активи зменшилися на 3,91%, оборотні активи за той самий

період також зменшилися на 24,1%. Такі результати свідчать про те, що, з одного боку, наслідком зменшення необоротних активів є невиконання запланованих обсягів роботи та зменшення укладання договорів, що призводить до зменшення ліквідності та платоспроможності підприємства, а з іншого – зменшення оборотних активів означає, що компанія не задіяла меншу частину своїх ресурсів у діяльності активів та не має достатньо вільних активів, що не задіяні в діяльності компанії. Це свідчить про неефективність використання всіх оборотних активів та ресурсів, оскільки найсприятливішим для компанії є стан, коли необоротні активи та оборотні активи будуть збалансованими.

Проведемо горизонтальний аналіз пасиву балансу.

Таблиця 2.3

Горизонтальний аналіз пасиву балансу ТОВ «Комп'ютерна академія
ШАГ Київ» за 2018-2020 роки

Статті балансу	Рядок	Зміни (+/-)			2020/2018р.	
		2018	2019	2020		
Пасив		тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	у %	тис. грн.
Власний капітал	1495	3484,3	1621,2	1646,3	-52,7	-1838
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5	5	5	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3479,3	1616,2	1641,3	-52,8	-1838
Поточна кредиторська заборгованість за:						
товари, роботи, послуги	1615	269	160,2	75,7	-71,8	-193,3
розрахунками з бюджетом	1620	8,3	80,9	-	-	-8,3
розрахунками з оплати праці	1630	-	0,9	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	409,2	1284,5	1628,6	298	1219,4
Баланс	1900	4170,8	3147,7	3274,9	-21,5	-859,9

Джерело: фінансова звітність підприємства

Аналізуючи дані табл. 2.3, зауважимо, що власний капітал із 2018 по 2020 р. залишився без змін. Це свідчить про те, що переважно підприємство здійснює свою діяльність, не залучаючи позикові кошти, що, своєю чергою, не загрожує погіршенню ліквідності та платоспроможності підприємства.

Другим складником порівняльного аналітичного балансу є вертикальний аналіз. На відміну від горизонтального, за допомогою якого розраховуються абсолютні показники, вертикальний аналіз передбачає розгляд відносних показників балансу. Методика вертикального аналізу полягає у тому, що загальну суму балансу приймають за 100%, а кожен статтю фінансової звітності подають у вигляді відсоткової частки від прийнятого базового значення. Вертикальний аналіз дає змогу відстежити, яку питому вагу в загальному підсумку балансу займає кожна стаття балансу [54].

Проведемо вертикальний аналіз активу та пасиву балансу досліджуваного підприємства. (табл. 2.4, 2.5).

Таблиця 2.4

Вертикальний аналіз активу балансу ТОВ «Комп'ютерна академія
ШАГ Київ» за 2018-2020 рр

Статті балансу	Рядок	Питома вага, %			Зміна за структурою за 2020 до 2018 р. у %
		2018	2019	2020	
Актив					
Необоротні активи, у т.ч.	1095	13	17,7	15,9	2,9
Основні засоби	1010	13	17,7	15,9	2,9
Оборотні активи, у т.ч.	1195	87,0	82,2	84,1	-2,9
Запаси	1100	0,01	0,02	0,04	0,03
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-	1,23	7,7	7,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0,14	1,1	0,3	0,16

Продовження табл. 2.4

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	79,1	53,4	73,3	-5,8
Гроші та їх еквіваленти	1165	1,26	26,5	2,7	1,44
Витрати майбутніх періодів	1170	6,4	-	-	-
Баланс	1300	100,00	100,00	100,00	0,00

Джерело: фінансова звітність підприємства

Аналіз даних табл. 2.4 підтверджує, що необоротні активи зменшилися на 2,9% у 2020 році порівняно з 2018 роком. Оборотні активи в 2020 р. порівняно з 2018 р. зменшилися, а саме на 2,9%. Серед оборотних активів у процесі аналізу виявлено, що найбільші зміни в напрямі зменшення має стаття «Інша поточна дебіторська заборгованість», в напрямі збільшення має стаття «Інша поточна дебіторська заборгованість». Решта ж статей активу балансу має незначні відхилення у бік зменшення питомої ваги.

Проведемо вертикальний аналіз пасивів балансу.

Таблиця 2.5

Вертикальний аналіз пасиву балансу ТОВ «Комп'ютерна академія
ШАГ Київ» за 2018-2020 рр.

Статті балансу Пасив	Рядок	Питома вага, %			Зміна за структурою за 2020 до 2018 р. у %
		2018	2019	2020	
Власний капітал	1495	83,5	51,5	50,3	-33,2
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0,1	0,16	0,15	0,05
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	83,4	51,3	50,1	-33,3
Поточна кредиторська заборгованість за:					
товари, роботи, послуги	1615	6,4	5,1	2,3	-4,1
розрахунками з бюджетом	1620	0,2	2,6	-	-0,2
розрахунками з оплати праці	1630	-	0,03	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	9,8	40,8	47,4	37,6
Баланс	1900	100,00	100,00	100,00	0,00

Джерело: фінансова звітність підприємства

Дані табл. 2.5 свідчать, що в складі пасивів найбільшу частку займають Інші поточні зобов'язання. Їхня питома вага дорівнює 37,6% загальної суми балансу. При цьому власний капітал за аналізований період зменшився на 33,2%. Коливання питомої ваги цих показників можуть указувати на те, що підприємство здійснює свою діяльність стабільно та обережно, і хоча результати деяких показників знизилися, то, таке зменшення відбувається досить не суттєво, а рівномірність такого зменшення може свідчити про те, що ці явища спричинені, скоріше за все, зовнішніми факторами, такими як інфляція та зменшення валютного курсу [57, с. 154].

Відомо, що капітал у цілому є сумою коштів, основних фондів, нематеріальних активів. Поняття «капітал» звичайно асоціюється з поняттям «власність». У момент створення підприємства його стартовий капітал втілюється в активах, інвестованих засновниками, і становить вартість майна підприємства. Підприємство створюється для здійснення підприємницької діяльності і в процесі цієї діяльності використовує як власний капітал, так і позичкові кошти. Сума власного капіталу підприємства визначається як різниця між вартістю майна та борговими зобов'язаннями [49, с. 106].

2.2. Основні показники діяльності підприємства

Фінансовий стан підприємства може оцінюватися як:

- абсолютно нормальний і сталий (якщо відсутні неплатежі і причини їх виникнення, тобто підприємство отримує регулярно виручку, прибуток, дотримується внутрішню і зовнішню фінансову дисципліну);
- нестійке (коли мають місце порушення фінансової дисципліни (затримки в оплаті праці, використання грошових коштів з резервного фонду

і т.п.), перебої в надходженні грошей на розрахункові рахунки та в платежах, нерегулярне надходження виручки, прибутку);

– кризовий (коли до ознак нестійкості додаються регулярні неплатежі) [43, с. 274]. На основі балансу ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Київ» розрахуємо динаміку показників фінансової стійкості (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Динаміка фінансової діяльності підприємства

Стаття	2018	2019	2020	Темп приросту	
				2019	2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4483,0	4035,7	5950,7	90,0	147,5
Інші операційні доходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші доходи	59,2	75,3	84,9	127,2	112,7
Разом доходи	4542,4	4111,0	6035,6	90,5	146,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1819,7	2982,1	3746,9	163,9	125,6
Інші операційні витрати	1340,2	1382,7	1663,6	103,2	120,3
Інші витрати	0,0	279,3	0,0	0,0	0,0
Разом витрати	3159,9	4644,1	5410,5	147,0	116,5
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	1382,5	-533,1	625,1	38,6	117,3
Витрати (дохід) з податку на прибуток	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Чистий фінансовий результат: прибуток	1382,5	-533,1	625,1	38,6	117,3

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності

Аналізуючи розрахунки показників фінансової діяльності можна побачити що обсяг чистого доходу від реалізації продукції (товарів та послуг) в 2019 році становив 4035,7 тис. грн. що на 10% менше у порівнянні з попереднім роком. А на 2020 рік дані Форми №2 обсяг чистого доходу від реалізації продукції (товарів та послуг) показують що показник зріс на 47,5%. Дані зміни відбулися за рахунок збільшення собівартості та інших операційних витрат. Інші операційні доходи залишилися за період 2018-2020 рр. незмінними. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) протягом трьох років зростала. За перший досліджуваний період 2018-2019 років показники становили 2982,1 тис. грн., що на 63,9% більше ніж у 2018 році. В другий досліджуваний період показник становив 3746,9 тис. грн., що на 25,6% більше за 2019 рік. Операційні витрати 2018-2020 рр. зростали але не так стрімко як собівартість – за період 2018-2019 років витрати зросли на 3,2%, а за 2019-2020 роки на 20,3%. Дані таблиці свідчать, що у звітному періоді підприємство досягло кращих результатів, ніж у попередньому, підприємство покращувало якість та асортимент своїх товарів та послуг, за рахунок чого чистий дохід збільшився.

В табл. 2.7 наведені показники фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.7

Динаміка показників фінансової стійкості підприємства у 2018-2019 роках

Показники	На 01.01.18	На 01.01.19	Абсолютна зміна	Темпи приросту, %
			На 01.01.19	На 01.01.19
Коефіцієнт фінансової автономії	0,84	0,52	-0,32	61,7
Коефіцієнт фінансової заборгованості	0,16	0,48	0,32	294,6
Коефіцієнт фінансової залежності	1,20	1,94	0,74	162,2

Продовження табл. 2.7

Коефіцієнт покриття боргу	5,08	1,06	-4,01	20,9
Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	0,84	0,52	-0,32	61,7

Стан підприємства та його фінансова незалежність погіршилися, про що свідчить зменшення показника коефіцієнту автономії, який зменшився на 0,32 (сума заборгованості перевищує суму активів). Значення коефіцієнту заборгованості становило 0,16 в 2018 році, а в 2019 0,48, що зріс на 0,32 (норма від 0 до 1) і це свідчить про те, що обсяг боргових зобов'язань підприємства у порівнянні з його власним капіталом великий, що свідчить про його нестабільну фінансову стійкість.

Таблиця 2.8

Аналіз ліквідності підприємства

Показник	Значення	2018	2019	2020	
Коефіцієнт покриття	> 1	1,1	1,5	1,1	
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6 - 0,8	0,7	1,1	0,7	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0				
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	збільшення > 0 збільшення	0,1	1,1	0,4	

Коефіцієнт покриття розраховується як відношення оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства та показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань.

Коефіцієнт покриття показує, скільки грошових одиниць оборотних засобів припадає на кожну грошову одиницю короткострокових зобов'язань.

В нашому випадку значення коефіцієнту покриття у межах 1 - 1,5. Це свідчить про те, що підприємство своєчасно ліквідує борги.

Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховується як відношення найбільш ліквідних оборотних засобів (грошових засобів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості) до поточних зобов'язань підприємства.

Він відображає, що підприємство сплачує поточні зобов'язання за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності обчислюється як відношення грошових засобів та їхніх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань [37, с. 120].

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно.

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності повинно бути у межах від 0,2 до 0,35. В нашому випадку значень, щоб відповідали нормам, немає. В 2018 році значення коефіцієнту менше норми – 0,1, в 2019 та 2020 році вище норми.

Таблиця 2.9

Аналіз ділової активності підприємства

Показник	Значення	2018	2019	2020	
Коефіцієнт оборотності активів	збільшення	1,8	1,6	1,6	
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	збільшення	34,3	14,2	9,3	
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	збільшення	11,4	8,8	8,1	
Строк погашення дебіторської	зменшення	2	3	3	

заборгованості, днів					
----------------------	--	--	--	--	--

Продовження табл. 2.9

Срок погашення кредиторської заборгованості, днів	зменшення	3	2	3	
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	збільшення	9,4	282,0	13,3	
Коефіцієнт оборотності основних засобів	збільшення	3,2	2,1	1,2	
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільшення	2,6	1,2	2,8	

Джерело: складено автором

Коефіцієнт оборотності активів обчислюється як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньої величини підсумку балансу підприємства і характеризує ефективність використання підприємством усіх наявних ресурсів, незалежно від джерел їхнього залучення.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини дебіторської заборгованості і показує швидкість обертання дебіторської заборгованості підприємства за період 2019-2020 років та розширення комерційного кредиту, що надається підприємством.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини кредиторської заборгованості і показує швидкість обертання кредиторської заборгованості підприємства за період 2018-2019 років та розширення комерційного кредиту, що надається підприємству.

Строк погашення дебіторської та кредиторської заборгованостей розраховується як відношення тривалості звітного періоду до коефіцієнта оборотності дебіторської або кредиторської заборгованості і показує середній період погашення дебіторської або кредиторської заборгованостей підприємства.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів розраховується як відношення собівартості реалізованої продукції до середньорічної вартості матеріальних запасів і характеризує швидкість реалізації товарно-матеріальних запасів підприємства.

Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної вартості основних засобів. Він показує ефективність використання основних засобів підприємства.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини власного капіталу підприємства і показує ефективність використання власного капіталу підприємства.

Для більш детального аналізу за допомогою розрахунків оцінимо рівень фінансової стійкості досліджуваного підприємства за досліджувані 2018-2019 роки (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Оцінка типу поточної фінансової стійкості підприємства у 2020-2021 роках

Показники	На 01.01.2020	На 01.01.2021
1. Запаси тис.грн.	0	0,5
Власний оборотний капітал тис.грн.	-592,3	2942,3
3. «Нормальні» джерела фінансування, тис.грн.	-	-

Продовження табл. 2.11

Власний оборотний капітал тис.грн.	-592,3	2942,3
3.2. Короткострокові банківські кредити та позики для покриття запасів	0	0
3.3. Розрахунки з кредиторами за товари, роботи, послуги	28,1	269
4. Кредити та позики, які не сплачені в строк, тис.грн.	x	x
5. Прострочена кредиторська заборгованість, тис.грн.	x	x
6. Прострочена дебіторська заборгованість, тис.грн.	x	x
Тип поточної фінансової стійкості	Нестійкий фінансовий стан	Сталий фінансовий стан

Джерело: складено автором

В табл. 2.11 наведена динаміка обсягу та складу капіталу підприємства.

Таблиця 2.11

Динаміка обсягу та складу капіталу ТОВ Комп'ютерна академія ШІАГ у
2020-2021 рр.

Показники	Обсяг, тис.грн.		Абсолютна зміна	Темп приросту, %
	На 01.01.20	На 01.01.21	На 01.01.21	На 01.01.21
1. Власний капітал	3484,3	1621,2	-1863,1	46,53
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	5	5	0	100,00
1.2. Капітал у дооцінках	0	0	0	x
1.3. Додатковий капітал	0	0	0	x
1.4. Резервний капітал	0	0	0	x

Продовження табл. 2.11

1.5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3479,3	1616,2	-1863,1	46,45
1.6. Неоплачений капітал	0	0	0	0,00
2. Позиковий капітал	3628,8	2588,9	-1039,9	71,34
2.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	х
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	0	х
Довгострокові кредити банків	0	0	0	х
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	0	х
Довгострокові забезпечення	0	0	0	х
Цільове фінансування	0	0	0	х
2.2. Поточні зобов'язання і забезпечення	542	558,8	16,8	103,10
Короткострокові кредити банків	0	0	0	0,00
Поточна кредиторська заборгованість	277,3	242	-35,3	87,27
Поточні забезпечення	0	0	0	х
Доходи майбутніх періодів	0	0	0	х
Інші поточні зобов'язання	409,2	1284,5	875,3	313,91
ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ, всього	-533,10	625,10	1158,20	117,3

Джерело: складено автором

Аналізуючи розрахунки обсягу капіталу можна побачити що показник власного капіталу зменшився майже в 3 рази. Якщо в 2019 році обсяг власного капіталу становив 3484,3 тис. грн. то на початок 2020 року він склав 1621,2 тис. грн. що на 1863,1 тис. грн. або на 63,47% менше ніж у попередній період. Позиковий капітал також зменшився і на період 01.01.2020 року становив 2588,9 тис. грн. що на 1039,9 тис. грн або на 38,66% менше за показники 2019 року. Довгострокові зобов'язання та

забезпечення зашилися незмінними і дорівнювали 0. Поточні зобов'язання і забезпечення зросли на 16,8 тис. грн. або на 3,1 % у порівнянні з минулим 2019 роком. Джерела фінансування зросли за період досліджуванних 2019-2020 років на 1158,2 або на -17,3%. В табл. 2.12 наведена динаміка структури капіталу.

Таблиця 2.12

Динаміка структури капіталу ТОВ Комп'ютерна академія ШАГ Київ у
2019-2021 рр.

Показники	Питома вага, %		Абсолютна зміна, в.п.
	На 01.01.20	На 01.01.21	На 01.01.21
1. Власний капітал	-653,59	259,35	912,94
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	-0,94	0,8	1,74
1.2. Капітал у дооцінках	0	0	х
1.3. Додатковий капітал	0	0	х
1.4. Резервний капітал	0	0	х
1.5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-652,65	258,55	911,20
1.6. Неоплачений капітал	0,00	0,00	х
2. Позиковий капітал	-680,70	414,16	1094,86
2.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	х
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	х
Довгострокові кредити банків	0	0	х
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	х
Довгострокові забезпечення	0	0	х
Цільове фінансування	0	0	х
2.2. Поточні зобов'язання і забезпечення	-101,7	89,4	191,1
Короткострокові кредити банків	0	0	х

Продовження табл. 2.12

Поточна кредиторська заборгованість	-52,0	38,7	90,7
Поточні забезпечення	0	0	x
Доходи майбутніх періодів	0	0	x
Інші поточні зобов'язання	-76,8	205,5	282,2
ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ, всього	100,0	100,0	x

Дані табл. 2.12 свідчать, що загальна вартість капіталу підприємства на 01.01.2019 року впала на -653,59% в основному за рахунок зменшення нерозподіленого прибутку (непокритий збиток) який становив становила 652,65%. Зменшення частки власного капіталу є негативним моментом для даного підприємства, оскільки сприяє послабленню його фінансової стійкості. Роком пізніше, станом на 01.01.2020 року загальна вартість капіталу підприємства зросла і становила 259,35%, дані зміни відбулися за рахунок зростання нерозподіленого прибутку. Стосовно питомої ваги позикового капіталу у загальній вартості капіталу на 01.01.2019 року зменшилась на 1094,86 тис. грн. і становила 680,7% що свідчить про зниження залежності підприємства від залучених джерел фінансування і поліпшення його фінансового стану.

На ту ж саму дату 2020 року показник зріс на 1094,86 тис. грн.. або на 414,16% що свідчить про збільшення залежності підприємства від залучених джерел фінансування і погіршення його фінансового стану. У структурі залученого капіталу незначну частку за період 2019-2020 років (в 2019 році становив -101,7, а в 2020 році 89,4%), їх обсяг на початок 2020 року зріс на 191,1 тис.грн., що свідчить про погіршення розрахункової дисципліни на підприємстві. Збільшення кредиторської заборгованості в 2020 році на 90,7

тис.грн. означає, що підприємство використовує товарний кредит постачальників і тим самим не обмежує свою ділову активність.

Інші поточні зобов'язання за досліджуваний період зросли на 282,2, та у 2020 році становили 205,5% У цілому можна сказати про досить нестабільний фінансовий стан ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Київ».

В табл. 2.13 наведена динаміка фінансових результатів діяльності підприємства.

Таблиця 2.13

Динаміка фінансових результатів діяльності ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Київ» у 2020-2021 роках.

Показники	2020	2021	Абсолютний приріст, тис.грн.	Темпи росту, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	4035,7	5950,7	1915	147,5
Валовий прибуток, тис.грн.	-533,1	625,1	1158,2	-117,3
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис.грн.	0	0	0	х
Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	-533,1	625,1	1158,2	-117,3
Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	0	0	0	х
Чистий фінансовий результат, тис.грн.	-533,1	625,1	1158,2	-117,3
Операційна рентабельність реалізації, %	0,00	0,00	0,00	х
Валова рентабельність реалізації, %	-13,21	10,50	23,71	-79,52
Чиста рентабельність реалізації, %	-13,21	10,50	23,71	-79,52

Джерело: складено автором

Чистий дохід за 2019 рік зріс на 1915 тис. грн. або на 47,5 %. Валовий прибуток зріс на 1158,2 тис. грн.. або на 17,3 %. Операційна рентабельність

підприємства залишилася незмінною. Щодо валової рентабельності підприємства то зросла на 23,71 або на 79,5%, а чиста рентабельність реалізації повторювали розрахунки цих показників.

В табл. 2.14 наведена динаміка показників рентабельності підприємства.

Таблиця 2.14

Динаміка показників рентабельності діяльності підприємства у 2020-2021 роках

Показники	2019	2020	Абсолютне відхилення, в.п.
Рентабельність реалізації продукції, %	-13,21	10,50	23,71
Рентабельність операційних витрат, %	38,56	-37,60	-76,15
Рентабельність активів, %	-16,76	17,08	33,84
Рентабельність необоротних активів, %	-94,00	113,57	207,57
Рентабельність оборотних активів, %	-20,40	20,11	40,50
Рентабельність власного капіталу, %	-30,60	24,49	55,09
Рентабельність позикового капіталу, %	-137,43	56,49	193,93
Рентабельність довгострокового позикового капіталу, %	-20,40	20,11	40,50
Рентабельність короткострокового позикового капіталу, %	-137,43	56,49	193,93
Економічна рентабельність, %	-0,17	0,17	0,34

Джерело: складено автором

За розрахунками динаміки показників рентабельності діяльності підприємства рентабельність активів в 2020 році показник становив 17,8% що на 33,84% більше за попередній період, що означає збільшення отриманих грошових одиниць прибутку порівняно з попереднім періодом. Рентабельність реалізації продукції також має тенденцію зростання і становила 10,5% що на 23,7% більше за попередній період, Це означає, що одна грошова одиниця реалізованих товарів принесла 10,5% одиниці чистого прибутку від основної діяльності підприємства. Рентабельність власного капіталу на 2020 рік становила 24,49% що на 55,09% більше за показники 2019 року.

Цей показник характеризує прибутковість підприємства від всіх видів його діяльності в розрахунку на 1 гривню вкладених власних коштів. Застосовується при аналізі використання оборотного капіталу, а також при виборі політики його формування. Отже, бачимо, що відбиття власних коштів на базовому підприємстві збільшується і має достатнього за економічними оцінками розміру.

За даними балансу ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Київ» сума власного капіталу підприємства у 2018 – 2020 роках становила:

$$\text{Сум. вл. кап. 2018} = 3484.3$$

$$\text{Сум. вл. кап. 2019} = 1621.2$$

$$\text{Сум. вл. кап. 2020} = 1646.3$$

Наступним етапом аналізу використання капіталу є аналіз ефективності його використання. Ефективність капіталу найліпше характеризується його рентабельністю. Рівень рентабельності капіталу (РРК) вимірюється відношенням чистого прибутку до величини капіталу. З метою аналізу рентабельності капіталу складається аналітична таблиця, яка дає можливість

визначити загальні зміни рентабельності капіталу і розрахувати вплив основних факторів на ці зміни [21].

$$РРК = \text{чистий прибуток} / \text{величина капіталу} * 100\% \quad (2.1)$$

Розрахуємо цей показник виходячи з даних фінансової звітності нашого підприємства, та отримаємо наступні величини:

$$РРК_{2018} = 2096.8 / 3484.3 * 100\% = 60\%$$

$$РРК_{2019} = 625.1 / 1621.2 * 100\% = 38\%$$

$$РРК_{2020} = -533.1 / 1646.3 * 100\% = -32\%$$

Цей показник визначає величину прибутку, що його одержують з кожної гривні, вкладеної в підприємство.

Рівень рентабельності капіталу підприємства порівняно з 2018 р. збільшився на 28%, а у порівнянні з 2019 р. знову зменшився, на 70%. Ці зміни говорять про стале зниження рентабельності капіталу підприємства. Основу першої частини власного капіталу підприємства складає його статутний капітал. Другу частину власного капіталу представляють додатково вкладений капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток і деякі інші його види. Формування власного капіталу підприємства підлегло двом основним цілям [21.22]:

- Формуванню за рахунок власного капіталу необхідного обсягу позаоборотних активів. Сума власного капіталу підприємства, авансована в різноманітні види його позаоборотних активів (основні кошти; нематеріальні активи; незавершені будівництва; довгострокові фінансові інвестиції й ін.), характеризується терміном власний основний капітал.

- Визначення загальної потреби у власних фінансових ресурсах.

Формування за рахунок власного капіталу визначеного обсягу оборотних активів. Сума власного капіталу, авансована в різноманітні види його оборотних активів (запаси сировини, матеріалів і напівфабрикатів; обсяг

незавершеного виробництва; запаси готової продукції; поточну дебіторську заборгованість; грошові активи й ін.), характеризується терміном власний оборотний капітал [43, с. 275].

Суму власного оборотного капіталу підприємства розраховують по наступній формулі [43, с. 276]:

$$\text{СВок} = \text{власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання} - \text{необоротні активи} \quad (2.2)$$

Розрахуємо цей показник виходячи з даних фінансової звітності нашого підприємства за 2003-2005 роки, та отримаємо наступні величини:

$$\text{СВок}_{2018} = 3484.3 - 542 = 2942.3$$

$$\text{СВок}_{2019} = 1621.2 - 558.8 = 1062.4$$

$$\text{СВок}_{2020} = 1646.3 - 520.8 = 1125.5$$

Керування власним капіталом зв'язане не тільки з забезпеченням ефективного використання вже накопиченої його частини, але і з формуванням власних фінансових ресурсів, що забезпечують майбутній розвиток підприємства. У процесі керування формуванням власних фінансових ресурсів вони класифікуються по джерелах цього формування [55, с. 147].

Визначену роль у складі внутрішніх джерел відіграють також амортизаційні відрахування, хоча суму власного капіталу підприємства вони не збільшують.

Амортизаційні відрахування за даними балансу підприємства становили:

$$A_{2018} = 8,5$$

$$A_{2019} = 58,8$$

$$A_{2020} = 89,7$$

Розрахуємо відношення амортизаційних відрахувань до первісної вартості основних засобів:

$$AOZ_{2018} = 8,5/2191,1=0,004$$

$$AOZ_{2019} = 58,8/4170,8=0,01$$

$$AOZ_{2020} = 89,7/3147,7=0,03$$

Відношення амортизаційних коштів до вартості основних засобів у 2020 році порівняно з 2018 р. збільшився на 0,026, а порівняно з 2019 – на 0,02. Збільшення цих коефіцієнтів свідчить про покращення процесу самофінансування підприємства.

Інші внутрішні джерела не грають помітної ролі у формуванні власних фінансових ресурсів підприємства. У складі зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів основне місце належить залученню підприємством додаткового пайового або акціонерного капіталу. Для окремих підприємств одним із зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів може бути надана їм безоплатна фінансова допомога (як правило, така допомога надається лише окремим державним підприємствам різного рівня). ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Київ» такої допомоги не отримує, тому що є підприємством приватної форми власності. У число інших зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів входять безкоштовно передані підприємству матеріальні і нематеріальні активи, що включаються до складу його балансу. За даними наведених вище розрахунків ми можемо зробити висновок, що стан забезпеченості підприємства власними фінансовими ресурсами є задовільним. З одного боку, за період, що аналізується, зменшився власний капітал підприємства, підвищилися показники використання власного капіталу, також збільшилася величина прибутку підприємства за 2018-2020 роки, збільшилися амортизаційні

відрахування, а з іншого боку власних ресурсів підприємства все ще вкрай недостатньо для забезпечення його потреб.

Складемо план – прогноз отримання прибутку на 2021 рік.

Таблиця 2.15

Класифікація статей проектного звіту про фінансові результати ТОВ
«Комп'ютерна академія ШАГ Київ»

Назва статті (групи статей)	Вид статті	
	Автоматично утворена	Регульована
Доход (виручка) від реалізації	+	-
Собівартість реалізованої продукції	+	-
Інші доходи і витрати	-	+
Надзвичайні доходи і витрати	Не плануються	

Для складання проектного звіту про фінансові результати ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Київ» на 2021 р. маємо наступні дані. Середньорічний темп росту обсягу реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становитиме 12 %. Підставою для цього припущення є динаміка реалізації послуг за останні 3 роки: 11%, 12% і 13% відповідно. Величина непрямих податків є незмінною. Прогнозована собівартість реалізованих послуг зростає пропорційно обсягу реалізації послуг. Інші операційні доходи і витрати змінюються пропорційно обсягу продажів. Інші доходи та витрати підприємство залишить на рівні 2020 року. Ставка податку на прибуток залишається незмінною.

Складений проєктований звіт про фінансові результати ТОВ «Охрана» представлений у таблиці 2.16.

Таблиця 2.16

Прогнозний звіт про фінансові результати ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ
Київ»

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	2020 рік	Прогноз	2021 рік
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, послуг, робіт)	2000	5950,7	1,12	6664,78
Інші доходи	2240	84,9	1,11	94,24
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3746,9)	1,12	(4196,53)
Інші операційні витрати	2180	(1663,6)	1,12	(1863,2)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування: Прибуток	2290	625,1		699,29
Фінансові результати від звичайної діяльності: прибуток	2350	625,1		699,29

Таким чином, за розрахунками, які представлені у таблиці 2.16 підприємство під впливом прийнятих заходів має можливість у прогностному році збільшити прибутковість своєї діяльності з 625,1 тис. грн. до 699,29 тис. грн.

Для того, щоб зробити повний висновок по даним прогнозованого звіту про фінансові результати необхідно провести його аналіз. Для цього розрахунки аналізу оформимо у таблиці 2.17.

Таблиця 2.17

Показники прибутковості (збитковості) діяльності ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Київ», розраховані за прогнозованим звітом про фінансові результати

Показники	2020 рік	Прогноз на 2021 р.	Відхилення (+,-)
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, послуг, робіт)	5950,7	6664,78	+714,08
Інші доходи	84,9	94,24	+9,34
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3746,9	4196,53	+449,63
Інші операційні витрати	1663,6	1863,2	+199,6
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування: Прибуток	625,1	699,29	+74,19
Фінансові результати від звичайної діяльності: прибуток	625,1	699,29	+74,19

Джерело: складено автором

Дані таблиці 2.17 свідчать, що показники діяльності підприємства покращились.

Складемо Звіт про фінансові результати з урахуванням прогнозу на 2021 рік (табл. 2.18).

Таблиця 2.18

Звіт про фінансові результати ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Київ» з урахуванням прогнозу на 2021 рік

Показники	Рядок	Прогноз на 2021 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, послуг, робіт)	2000	6664,78
Інші доходи	2240	94,24
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	4196,53

Продовження табл. 2.18

Інші операційні витрати	2180	1863,2
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування: Прибуток	2290	699,29
Фінансові результати від звичайної діяльності: прибуток	2350	699,29

Покращення показників діяльності підприємства перш за все відбулося за рахунок збільшення обсягу продаж на 12 %. Підприємству треба додержуватися цих тенденцій та шукати шляхи зменшення ще й інших витрат.

Таким чином, прогнозування фінансового стану підприємства є основою для подальшого розвитку та розширення підприємства.

2.3. Оцінка вартості ефективності діяльності підприємств

Проведемо прогнозування показників звітності на прикладі ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Київ». Виручка за 2020 рік склала 3939 тис. грн. Припустимо, що продаж зросте в наступному році на 10 % (показники планового відділу, розрахунок яких враховує управлінські рішення щодо збільшення обсягів діяльності). Знайдемо також яку частку складають доходи та витрати у виручці (інформація зі звіту про фінансові результати за 2003 рік), після чого множимо їх частку на прогнозований рівень виручки (табл. 2.19). Розрахувавши прогнозований рівень прибутку віднімаємо податок на прибуток.

Таблиця 2.19

Прогнозовані показники звіту про фінансові результати ТОВ
«Комп'ютерна академія ШАГ Київ» на 2021 рік

№ з/п	Стаття звіту	Відношення до виручки за 2020 рік (%)	Розрахунок	Прогноз на 2021 рік (тис. грн.)
1	2	3	4	5
1	Виручка	–	3939 x 1,1	4333
2	Інші операційні доходи	3	4333 x 0,03	130
3	Операційні витрати, собівартість, ПДВ	75	4333 x 0,75	3250
4	Прибуток до оподаткування	–	п.1 + п.2 - п.3	1213
5	Податок на прибуток (25%)	–	п.4 x 0,25	303
6	Нерозподілений прибуток	–	п.4 - п.5	1010

Володіючи даними про нерозподілений прибуток, записуємо їх у прогнозний баланс на 2021 рік, в частину власного капіталу (вважаємо, що розподілу дивідендів не планується). Далі розрахуємо частку активів у співвідношенні до виручки у 2020 році (1), (табл. 2.20).

$$\text{Частка запасів у 2020} = (1,5 / 3939) 100 = 0,04 \%$$

Аналогічно стосовно інших активів та поточних зобов'язань. Сума довгострокових зобов'язань та власного капіталу більш стабільна, її ми визначатимемо розрахунково.

При першому наближенні (гр. 4, табл. 4.2) множимо частку активів (зобов'язань) на прогнозовану суму виручки (2).

$$\text{Прогнозована сума запасів у 2021} = (0,04 \% \times 4333 / 100 = 1,73 \text{ тис. грн.})$$

Таблиця 2.20

Дійсний баланс за 2020 рік та проєктований баланс на 2021 рік ТОВ

«Комп'ютерна академія ШАГ Київ»

Статті та розділи балансу	Дані за 2020 рік	Відношення до виручки за 2020 рік (%)	Прогноз на 2021		
			перше наближення	необхідні додаткові фонди	друге наближення
1	2	3	4	5	6
Запаси	1,5	0,04	1,73	—	435
Дебіторська заборгованість	261,3	6,6	286	—	147
Грошові кошти	2,3	0,06	2,53	—	35
Інші поточна дебіт. Заборг.	2402	61	2642	—	9
<i>Всього оборотних активів</i>	<i>2754,1</i>	—	<i>2754,1</i>	—	<i>2754,1</i>
Всього АКТИВ	3274,9	—	3274,9	—	3274,9
Інші поточні зобов.	1552,9	36	1553	—	1553
Короткострокова кредиторська заборгованість	75	1,8	78	+3	81
<i>Всього поточних зобов'язань</i>	<i>1628,6</i>	—	<i>1628,6</i>	—	<i>1628,6</i>
Нерозподілений прибуток	1641,3	—	1641,3	—	1641,3
Статутний капітал	5	—	5	—	5
<i>Всього власного капіталу</i>	<i>1628,6</i>	—	<i>1628,6</i>	—	<i>1628,6</i>
Всього ПАСИВ	3274,9	—	3274,9	+3	3277,9

Джерело: складено автором

При першому наближенні загальна сума пасивів менша від активів (3277,9 > 3274,9). Це означає, що недостатньо джерел фінансування для

прогнозованих об'ємів діяльності. Тому визначаємо суму додатково необхідних фондів (ДНФ) (3):

$$\text{ДНФ} = 3277,9 - 3274,9 = 3$$

Далі розподіляємо необхідні фонди між короткостроковими і довгостроковими позиками та частиною власного капіталу. Пропорції розподілу прогнозованих ДНФ між цими частинами пасивів залежать від рішення апарату управління, який керується інформацією про можливості взяття позик, ставки відсотків по них, про можливість залучення додаткових власних ресурсів.

З проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

- через нестабільність власного капіталу ТОВ даний метод прогнозування потребує коригування показників на можливі масові вибуття пайовиків;
- даний метод прогнозування можна застосовувати при тривалому стабільному розвитку підприємства; ситуація нестабільності на підприємстві потребує інших підходів;
- прогнозовані показники необхідно коригувати протягом всього терміну прогнозованої діяльності на можливі непередбачувані раніше відхилення;

споживчі товариства потребують спеціальної методики прогнозування капіталу, для врахування їх особливостей

Прогноз рахунків необхідності власних фінансових ресурсів поданий у табл. 2.21.

Таблиця 2.21

Розрахунок показників пасиву прогнозного балансу ТОВ

«Комп'ютерна академія ШАГ Київ»

на 2021 р., тис. грн.

Пасив	Код рядка	2019 р. (факт)	Темп змін, %	Зміни (+/-), тис. грн.	2021 р. (попере дній прогноз)	Додатко во необхід не фінан- сування	2021 р. (остаточн ий прогноз)
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5	100	0	5		5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3479,3	101,0	34,8	3514,1		3514,1
Усього за розділом I	1495	3484,3	101,0	34,8	3519,1		3519,1
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Поточна кредиторська заборгованість за:							
товари, роботи, послуги	1615	269,0	112,0	32,28	301,28	117,18	301,28
розрахунками з бюджетом	1620	8,3	112,0	1,0	9,3		9,3
Інші поточні зобов'язання	1690	409,2	112,0	49,1	458,3		458,3
Усього за розділом III	1695	686,5	112,0	82,38	768,88		768,88
Баланс	1900	4170,8	102,8	117,18	4287,98	117,18	4287,98

Джерело: складено автором

Прогноз сукупних активів встановлено на рівні 4170,8 тис. грн., який вказує на те, що підприємство має додати 117,18 тис. грн. нових активів для підтримки нового обсягу реалізації.

Однак валові прогнози статті пасивів та власного капіталу, як видно з таблиці, дорівнюють 4170,8 тис. грн.

Враховуючи, що баланс повинен сходитися, підприємство повинно отримати додаткові 117,18 тис. грн. (4287,98-4170,8). Ця сума відображає розмір додатково необхідних джерел фінансування активів. Останні будуть отримані за рахунок збільшення розміру кредиторської заборгованості на 117,18 тис. грн.

Покращення показників діяльності підприємства перш за все відбулося за рахунок збільшення обсягу продаж на 12 %. Підприємству треба додержуватися цих тенденцій та шукати шляхи зменшення ще й інших витрат.

Таким чином, прогнозування фінансового стану підприємства є основою для подальшого розвитку та розширення підприємства.

2.4. Шляхи удосконалення основних показників діяльності підприємства

Для забезпечення ефективного управління та покращення фінансового стану на кожному підприємстві необхідними є розроблення й забезпечення реалізації основних напрямів вдосконалення фінансового стану. Ці шляхи мають бути адаптованим до особливостей та цілей функціонування, фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання, аспектів функціонування цього підприємства на ринку, мети збутової політики, особливостей та якості менеджменту, завдань його стратегії розвитку і фінансової ментальності власників. Отже, розглянемо шляхи вдосконалення фінансового стану підприємства ТОВ «Комп'ютерна академія ШАГ Київ».

Основними заходами є дії щодо збільшення вхідних грошових потоків, а саме сприяння зростанню виручки від реалізації продукції. Проте, щоб

досягти збільшення виручки потрібно звернути увагу на обсяги обсяги реалізації та ціну одиниці продукції, що реалізується. Щоб збільшити обсяги реалізації, треба максимально вдосконалити та активізувати збутову політику підприємства. Стимулювати продажі можна різними шляхами, зокрема: наданням знижок покупцям, застосування сезонних акцій та розпродажів, помірним зменшенням цін, застосуванням масової реклами, використанням персонального продажу.

Також головним внутрішнім резервом збільшення вхідних грошових потоків підприємства є зниження собівартості продукції та витрат. Основним напрямком зниження собівартості продукції може стати зменшення виробничих витрат та пошук сировини та матеріалів за вигіднішими цінами. Також доцільно при орієнтації на зниження собівартості доцільно звернути увагу на зниження трудомісткості, що можна досягти шляхом механізації та автоматизації виробництва, застосуванням прогресивних технологічних новинок, заміною або модернізацією застарілого обладнання.

Підвищення продуктивності праці, також може стати фактором зниження собівартості, якого можна досягти шляхом забезпечення належних умов праці, матеріальним стимулюванням працівників, застосуванням системи бонусів та премій за належне виконання та перевиконання поставлених планів, а також вдосконаленням професійних вмінь та навичок працівників, шляхом організації навчань, семінарів або практичних виїздів.

Наступним напрямком збільшення вхідних грошових потоків може бути рефінансування дебіторської заборгованості. До заходів рефінансування дебіторської заборгованості відноситься комплекс процедур примусового стягнення заборгованості, зокрема й за позовом до господарського суду [9].

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що основна мета дослідження фінансового стану підприємства, це оперативне прийняття

управлінських рішень з метою уникнення фінансової кризи на підприємстві, швидкого реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища, здійснення заходів спрямованих на відновлення та зростання платоспроможності підприємства, його прибутковості при належному рівні ліквідності та фінансової стійкості. В умовах своєчасного прийняття рішень та впровадження заходів, спрямованих на вдосконалення фінансового стану в довгостроковому періоді, підприємство може відновити свій майновий потенціал. Також забезпечити в умовах високої конкуренції стабільне положення на ринку та високу ділову репутацію перед партнерами, власниками, кредиторами, бюджетом, а також перед власними працівниками з питань забезпечення гідних умов та оплати праці. Отже, проведення аналізу фінансового стану підприємства є з одного боку результатом функціонування суб'єкта господарювання, а з іншого – виявляє перспективи для його розвитку

Висновки до розділу 2

В даному розділі була надана фінансова – економічна характеристика діяльності підприємства ТОВ «Комп'ютерна академія «ШАГ»», проведений аналіз показників її діяльності та здійснена оцінка вартості підприємства.

Головним внутрішнім резервом збільшення вхідних грошових потоків підприємства є зниження собівартості продукції та витрат. Основним напрямком зниження собівартості продукції може стати зменшення виробничих витрат та пошук сировини та матеріалів за вигіднішими цінами. Також доцільно при орієнтації на зниження собівартості доцільно звернути увагу на зниження трудомісткості, що можна досягти шляхом механізації та

автоматизації виробництва, застосуванням прогресивних технологічних новинок, заміною або модернізацією застарілого обладнання.

Підвищення продуктивності праці, також може стати фактором зниження собівартості, якого можна досягти шляхом забезпечення належних умов праці, матеріальним стимулюванням працівників, застосуванням системи бонусів та премій за належне виконання та перевиконання поставлених планів, а також вдосконаленням професійних вмінь та навичок працівників, шляхом організації навчань, семінарів або практичних виїздів.

ВИСНОВКИ

Основною метою аналізу будь-якого аспекту фінансово-господарської діяльності підприємства є виявлення негативних для його фінансового стану тенденцій, пошук резервів підвищення ефективності діяльності, обґрунтування прийняття управлінських рішень, моніторинг діяльності та доцільність нововведень. Результати фінансового аналізу є підґрунтям, на основі якого формується фінансова політика підприємства, розробляється сукупність заходів, відбираються відповідні фінансові механізми, необхідні для реалізації поставленої перед фінансовим менеджментом мети. Проведення порівняльного аналітичного балансу необхідно здійснювати для отримання повної оцінки фінансового стану підприємства. Порівняльний аналітичний баланс включає показники як горизонтального, так і вертикального аналізу. Горизонтальний аналіз балансу визначає побудову однієї або декількох аналітичних таблиць, у яких абсолютні балансові показники доповнюються показниками динаміки. Загальна вартість майна підприємства за підсумками статті балансу в 2020 р. зменшилася за звітний рік на 21,5% порівняно з даними 2018 р., необоротні активи зменшилися на 3,91%, оборотні активи за той самий період також зменшилися на 24,1%. Такі результати свідчать про те, що, з одного боку, наслідком зменшення необоротних активів є невиконання запланованих обсягів роботи та зменшення укладання договорів, що призводить до зменшення ліквідності та платоспроможності підприємства, а з іншого – зменшення оборотних активів означає, що компанія не задіяла меншу частину своїх ресурсів у діяльності активів та не має достатньо вільних активів, що не задіяні в діяльності компанії. Власний капітал із 2018 по 2020 р. залишився без змін. Це свідчить про те, що переважно підприємство здійснює свою діяльність, не залучаючи

позикові кошти, що, своєю чергою, не загрожує погіршенню ліквідності та платоспроможності підприємства. Необоротні активи зменшилися на 2,9% у 2020 році порівняно з 2018 роком. Оборотні активи в 2020 р. порівняно з 2018 р. зменшилися, а саме на 2,9%. Серед оборотних активів у процесі аналізу виявлено, що найбільші зміни в напрямі зменшення має стаття «Інша поточна дебіторська заборгованість», в напрямі збільшення має стаття «Інша поточна дебіторська заборгованість». В складі пасивів найбільшу частку займають Інші поточні зобов'язання. Їхня питома вага дорівнює 37,6% загальної суми балансу. При цьому власний капітал за аналізований період зменшився на 33,2%;

— визначені шляхи вдосконалення системи формування власних фінансових ресурсів. Для економії оборотного капіталу, а отже - підвищення його оборотності полягає в удосконаленні управління запасами. Оскільки підприємство вкладає кошти в освіту запасів, то витрати зберігання пов'язані не тільки зі складськими витратами, а й з ризиком псування і старіння товарів, а також з тимчасової вартістю капіталу, тобто з нормою прибутку, яка могла бути отримана в результаті інших інвестиційних можливостей з еквівалентною ступенем ризику. Підвищення оборотності оборотних коштів зводиться до виявлення результатів і витрат, пов'язаних зі зберіганням запасів, і підведенню розумного балансу запасів і витрат. Для прискорення оборотності оборотних коштів на підприємстві доцільно: планування закупівель необхідних товарів; використання сучасних складів; вдосконалення прогнозування попиту; швидка доставка товарів покупцям (як оптовим, так і роздрібним).

Також розглянули теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства. Визначили, що оцінка вартості потенціалу підприємства – це упорядкований, цілеспрямований процес визначення в грошовому виразі вартості об'єкта з

урахуванням потенційного і реального доходу, який має місце в певний проміжок часу за умов конкретного ринку. Дослідили принципи та основні етапи оцінки потенціалу підприємства.

Були досліджені методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства. Визначили методологію визначення вартості потенціалу підприємства. Розглянули детально кожний з підходів. Витратний підхід базується на постулаті, що потенційний власник-користувач не погодиться витратити на формування та реалізацію власних внутрішніх чи зовнішніх можливостей більше, ніж вартість очікуваного фінансово-майнового результату. Порівняльний підхід базується на інформації про недавні ринкові угоди з аналогічними об'єктами та її використання як бази визначення вартості об'єкта оцінки. Результатний підхід базується на залежності вартості об'єкта оцінки від можливостей його ефективного використання тобто можливих результатів. Зроблена оцінка вартості підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алєйнікова Н. М. Формування механізму оцінки вартості акціонерних товариств: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Харків, 2018. 253 с.
2. Алексєєв І.В., Бондарчук М.К. Гроші та кредит: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 216 с.
3. Антипенко Є. Підвищення фінансової стійкості підприємства. Економічний аналіз. 2011. № 9. С. 29-32.
4. Базецька Г. І., Суботовська Л. Г., Ткаченко Ю. В. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері: навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2012. 292 с.
5. Бачинская О. М. Подходы к определению стоимости предприятия. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2015. № 4. С. 99-102.
6. Бердар М. М. Фінанси підприємств. навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
7. Бердар М. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2010. 352 с.
8. Білик М. Д. Фінансовий аналіз / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. Фінансовий аналіз. Вид. 2-ге, без змін. Київ: КНЕУ, 2009. 592 с.
9. Білуха М. Т. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит. Київ: Українська акад. оригінальних ідей, 2005. С. 69-75.
10. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учеб. курс. Москва: НикаЦентр, 2014. 528 с.
11. Брезицька О.В. Сучасні методичні підходи до оцінки вартості підприємства. Економіка, фінанси, право. 2013. № 1. С. 3-8.

12. Бутинець Т. А. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Житомир: Житомирський держ. технол. університет, 2014.
13. Ватченко О. Б. Бюджетування як інструмент фінансового планування. Економічний простір. 2012. № 60. С. 133-143.
14. Вівчар О. Й. Місцеві фінанси. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 260 с.
15. Власюк Н. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит». Львів: Вид-во ЛКА, 2016. 311 с.
16. Внукова Н. М. Спрощення доступу до систем фінансування інноваційного підприємництва. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. № 2 (13). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/Vnukova13.pdf> (дата звернення 30.05.2022).
17. Гайдис Н. М. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. для студ. вищих навч. закл. Львів: ЛБІ НБУ, 2016. 414 с.
18. Гамма Т. М. Оцінка вартості бізнесу в інтеграційних процесах. Економічний аналіз. 2016. Том 24. № 2. С. 71–79.
19. Говорушко Т., Приходько Л. Теоретичні аспекти необхідності і сутності планування діяльності підприємств. Економічний аналіз. 2011. Вип. 9, Ч. 2. С. 115-117.
20. Гуцул М. О. Фінансове забезпечення стійкого розвитку підприємства: економічна сутність та особливості. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2016. Випуск 17. Частина 1. С. 112-115.

21. Давидов О. І. Використання моделей доданої вартості у вартісно-орієнтованому управлінні підприємствами. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2019. Т.1. № 28. С. 336–343.
22. Давидов О. І. Управління вартістю підприємств в умовах багатоваріантності її оцінки. Економічний простір. № 104. 2015. С. 172–185.
23. Дамірчиєв М. І. Правове регулювання публічної фінансової діяльності: порівняльноправовий аспект: дис. доктора юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2015. 399 с.
24. Даньків Й. Я., Остап'юк М. Я. Бухгалтерський облік: підручник. Київ: Знання, 2017. 469 с.
25. Делас В. А. Визначення вартості капіталу вітчизняних підприємств. Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України: зб. матер. X Міжнар. наук.-практ. конференції, 29-30 жовтня 2015 р. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. С. 74-76.
26. Донченко Т. В. Теоретичні основи управління рентабельністю підприємства. Економічні науки. 2015. № 5. С. 63–76.
27. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Фактори зростання прибутку підприємства. Молодий вчений. № 7 (34) 2016. С.43-49.
28. Єрофєєва Т. А. Підходи до оцінювання вартості бізнесу: проблеми їх використання. Наукові записки. 2007. Т. 68. Економічні науки. С. 25-30.
29. Задерей В. Ю. Методи оцінки вартості компаній. Агросвіт. 2017. № 5. С. 48–54.
30. Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю. Інноваційна діяльність підприємств та її фінансове забезпечення в умовах трансформаційних змін економіки України: моногр. Вінниця: ВНТУ, 2015. 172 с.

31. Ільїна К. О. Зарубіжний досвід фінансового забезпечення інноваційного розвитку економіки. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.1 С. 195-203.
32. Ільчук П. Г., Коць О. О., Кондрат І. Ю., Ярошевич Н. Б. Гроші та кредит: підручник. Львів: Видавець ПП Сорока Т. Б., 2016. 412с.
33. Іляшенко А. Х. Теоретичні засади фінансового планування і прогнозування в Україні. Економічний простір. 2012. №61. С. 178-190.
34. Кальченко О. М. Теоретичні аспекти формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємств. Проблеми і перспективи економіки та управління: науковий журнал. 2016. № 2 (6). С. 184–192.
35. Карінцева О. І., Кубатко О. В., Лавриненко А. С. Інвестиційне забезпечення підприємств сільського господарства в умовах економічних та екологічних флуктуацій. Механізм регулювання економіки. 2013. № 1. С. 143–149.
36. Карцев П. В., Аканов А. А. Обзор практики применения доходного подхода к оценке бизнеса. Вопросы оценки. 2016. № 2. С. 2-19.
37. Касьяненко Л. М. Планування як складова фінансово-правового процесу. Науковий вісник Національного університету ДПС України. 2010. № 3 (50). С. 120-121.
38. Коваленко О. В., Коткова Н. С. Інноваційно-інвестиційне забезпечення технічної модернізації як основа зростання конкурентоспроможності харчової промисловості. Продовольчі ресурси. 2020. № 14. С. 230-240.
39. Корягін М. В. Бухгалтерський облік у системі управління вартістю підприємства: теоретикометодологічні концепції : монографія. Львів: ЛКА, 2012. 453 с.

40. Коць О. О., Ільчук П. Г. Фінансово-економічна діяльність: навч. посіб. Львів: Видавець ПП Сорока Т. Б., 2016. 134 с.
41. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О. І., Чубка О. М. Фінанси підприємств: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
42. Лишиленко О. В. Фінансовий облік: підручник. Київ: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2017. 556 с.
43. Мамонтова Н. А. Підходи до оцінювання результативності та ефективності управління вартістю. Актуальні проблеми економіки. 2010. № 9. С. 272–279.
44. Мамонтова Н. А. Побудова системи управління вартістю компанії. Актуальні проблеми економіки. 2014. № 1 (103). С. 21-26.
45. Мамонтова Н. А. Управління вартістю компанії: теоретико-методологічні аспекти. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 8 (110). С. 135-139.
46. Мельника Л. Г. Економіка підприємства: підручник. Суми: Університетська книга, 2012. 864 с.
47. Методологічні засади оцінки вартості підприємств. URL: <https://periodicals.karazin.ua/soceconom/article/download/16700/15567> (дата звернення 28.05.2022).
48. Міжнародні стандарти фінансової звітності та бухгалтерського обліку. Київ: Сварог, 2017. 734 с.
49. Міщенко К. Г. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Економічні науки. 2017. № 2(24). Т 2. С. 105–107.

50. Омелянович Л. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: підручник. За ред. Л. О. Омеляновича. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ: Знання, 2011. 231 с.

51. Партин Г. О., Заdereцька Р. І. Фінансовий контролінг. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 232 с.

52. Партин Г. О., Селюченко Н. Є. Фінансовий менеджмент: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки 2018. 388 с.

53. Погорелов С. М., Матяж О. А. Дослідження шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства. Вісник НТУ «ХП». 2015. № 26. С. 76–82.

54. Пономаренко В. С., Гонтарева І. В. Методологія комплексного оцінювання ефективності розвитку підприємств: монографія. За заг. ред. докт. екон. наук, проф. Пономаренка В. С. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 404 с.

55. Пушкар А. І., Триїд А. Н., Колос А. Л. Антикризове управління: модель, стратегії, механізми. Київ: Знання-Прес, 2009. 348 с.

56. Сендерович А. Й. Сучасні моделі оцінки вартості компаній. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 1. С. 99–106

57. Скоропад І. С., Курило О. Б., Чубка О. М., Дідух О. В., Кривецький І. О. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 344 с.

58. Терещенко О. О., Павловський С. В. Удосконалення фінансового механізму антикризового управління підприємством. Фінанси України. 2016. № 6. С. 108–123.

59. Ткаченко Е. А. Подходы к оценке эффективности модернизации промышленных предприятий и проблема нелинейности времени. Экономическое возрождение России. 2013. № 2 (36). С. 31-36.
60. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 320 с.
61. Харів П. С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів. Тернопіль: Економічна думка, 2013. 326 с.
62. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз. Фінансовий аналіз. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 566 с.
63. Швиданенко Г. О. Економіка підприємства: підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: КНЕУ, 2018. 551 с.
64. Шкварчук Л. О. Вступ до фаху «Фінанси, банківська справа та страхування»: навчальний посібник. Львів: Простір-М, 2019. 232 с.
65. Шпак Н. О., Ярошевич Н. Б., Побурко О. Я. Фінанси, гроші та кредит: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.
66. Ющенко А. Підходи та методи оцінки вартості бізнесу в сучасних умовах. Економічний аналіз. 2015. № 8 (1). С. 343-346.
67. Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Фінанси: навч. посіб. Львів: Видавництво «Простір-М», 2018. 298 с.
68. Barth M. The relevance of the value-relevance literature for financial accounting standard setting: another view. Journal of Accounting and Economics. 2001. Vol. 31. P. 77–104.
69. Cheng C. S. A. The valuation accuracy of the price-earnings and price-book benchmark valuation methods. Review of Quantitative Finance and Accounting. 2000. Vol. 15. P. 349–370.

70. Hawkins David F. Corporate Financial Reporting and Analysis: Text and Cases / D. F. Hawkins. 4th ed. Homewood, IL: Irwin/McGraw-Hill, 1997. 944 p.
71. Hitchner J. R. Financial Valuation: Applications and Models, 3rd Edition / J. R. Hitchner. N. Y.: John Wiley & Sons, 2001. 1320 p.
72. Kaplan R. S. The Balanced Scorecard – Measures That Drives Performance. Harvard Business Review, 1992. Vol. 70, №. 1. P. 71–79.
73. Kaplan S. N. The Valuation of Cash Flow Forecasts: An Empirical Analysis. Journal of Finance. 1995. Vol.50. P. 1059–1093.

ДОДАТКИ

Додаток А

Актив	Код рядка	На 01.01.2018	На 01.01.2019	На 01.01.2020
1	2	3,0	3,0	3,0
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	-
Основні засоби:	1010	592,3	542,0	558,8
первісна вартість	1011	600,8	600,8	648,5
знос	1012	-8,5	-58,8	-89,7
Довгострокові біологічні активи:	1020	0,0	0,0	0,0
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	0,0	0,0	0,0
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств				
Інші необоротні активи	1090	0,0	0,0	0,0
Усього за розділом I	1095	592,3	542,0	558,8
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	0,0	0,5	0,8
Готова продукція	1103	0,0	0,0	0,0
Поточні біологічні активи	1110	0,0	0,0	0,0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	0,0	0,0	38,8
Дебіторськ заборгованість за розрахунки з бюджетом	1135	0,7	6,0	34,2
у тому числі з податку на прибуток	1136	0,0	0,0	0,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1586,8	3301,1	1681,6
Поточні фінансові інвестиції	1160	0,0	0,0	0,0
Гроші та їх еквіваленти	1165	11,3	52,4	833,5
Витрати майбутніх періодів	1170	0,0	268,8	0,0
Інші оборотні активи	1190	0,0	0,0	0,0
Усього за розділом II	1195	1598,8	3628,8	2588,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0,0	0,0	0,0
Баланс	1300	2191,1	4170,8	3147,7

Додаток Б

Пасив	Код рядка	На 01.01.2018	На 01.01.2019	На 01.01.2020
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5,0	5,0	5,0
Додатковий капітал	1410	0,0	0,0	0,0
Резервний капітал	1415	0,0	0,0	0,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		3479,3	1616,2
Неоплачений капітал	1425	0,0	0,0	0,0
Усього за розділом I	1495		3484,3	1621,2
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595	0,0	0,0	0,0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0,0	0,0	0,0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0,0	0,0	0,0
за довгостроковими зобов'язаннями				
за товари, роботи, послуги	1615	28,1	269,0	160,2
за розрахунками з бюджетом	1620	0,3	8,3	80,9
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0,0	0,0	0,0
за розрахунками зі страхування	1625	0,0	0,0	0,0
за розрахунками з оплати праці	1630			0,9
Доходи майбутніх періодів	1665	0,0	0,0	0,0
Інші поточні зобов'язання	1690	60,9	409,2	1284,5
Усього за розділом III	1695	89,3	686,5	1526,5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0,0	0,0	0,0
Баланс	1900	2191,1	4170,8	3147,7

Додаток В

Стаття	2018	2019	2020	Темп приросту	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4483,0	4035,7	5950,7	90,0	147,5
Інші операційні доходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші доходи	59,2	75,3	84,9	127,2	112,7
Разом доходи	4542,4	4111,0	6035,6	90,5	146,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1819,7	2982,1	3746,9	163,9	125,6
Інші операційні витрати	1340,2	1382,7	1663,6	103,2	120,3
Інші витрати	0,0	279,3	0,0	0,0	0,0
Разом витрати	3159,9	4644,1	5410,5	147,0	116,5
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	1382,5	-533,1	625,1	38,6	117,3
Витрати (дохід) з податку на прибуток	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Чистий фінансовий результат: прибуток	1382,5	-533,1	625,1	38,6	117,3